

תשורה

הגהות ומענות בכתב יד קודש
והוספות והשמטות לספר ימי בראשית

מזכרת נצח
משמחת הנישואין של
החתן הרה"ת **מנחם מענדל** שיחי'
והכלה מרת **חי' מושקא** תחי' **גרינברג**
יום שני, כ"ו שבט ה'תשע"ד

פתח דבר

אנו מודים מקרב לב עמוק לכל בני משפחתנו, ידידנו ומכירנו שיחיו, שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו ולברך את הזוג שיחיו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים ברוחניות ובגשמיות.

על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע שחילק "תשורה" בחתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו והרבנית הצדקנית זי"ע, מוגשת בזה תשורה מיוחדת לכל המשתתפים בשמחתנו הכוללת הגהות ומענות קודש רובם בפירסום ראשון, ובסופו רשימת סיפורים והוספות לספר ימי בראשית.

• • •

לפני כמה חודשים ביום יו"ד תמוז - תשע"ג, הוכתה משפחתנו משפחת גרינברג שליט"א במכה קשה ומרה בהילקח מהם עטרת ואב המשפחה הרה"ח ר' משה ע"ה ז"ל הכ"מ.

ובשבוע האחרון ביום כ' שבט, הוכתה משפחתנו משפחת אלטיין-דערען בהלקח מהם עטרת ואם המשפחה מרת קעניא ע"ה ז"ל הכ"מ. זכותם תגן על כל המשפחה ותנצב"ה. ותהא גם תשורה זו מזכרת נצח עבורם.

• • •

יהי רצון שזכות כל הנ"ל תעמוד לחתן ולכלה ולכל המשפחתו שיחיו לכל המצטרך להם בגשם וברוח לאריכות ימים ושנים טובות, ובבואנו זה עתה מיום הילולא של הרבנית הצדקנית זי"ע כ"ב שבט ה-כ"ו, הננו תקוה ובביטחון מוחלט, אשר תיכף ומיד נזכה ל'הקיצו ורננו שוכני עפר' ו'מחה ה' דמעה' ו'מהרה ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה' ו'שמחת עולם על ראשם' בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

מוקיריכם ומכבדכם

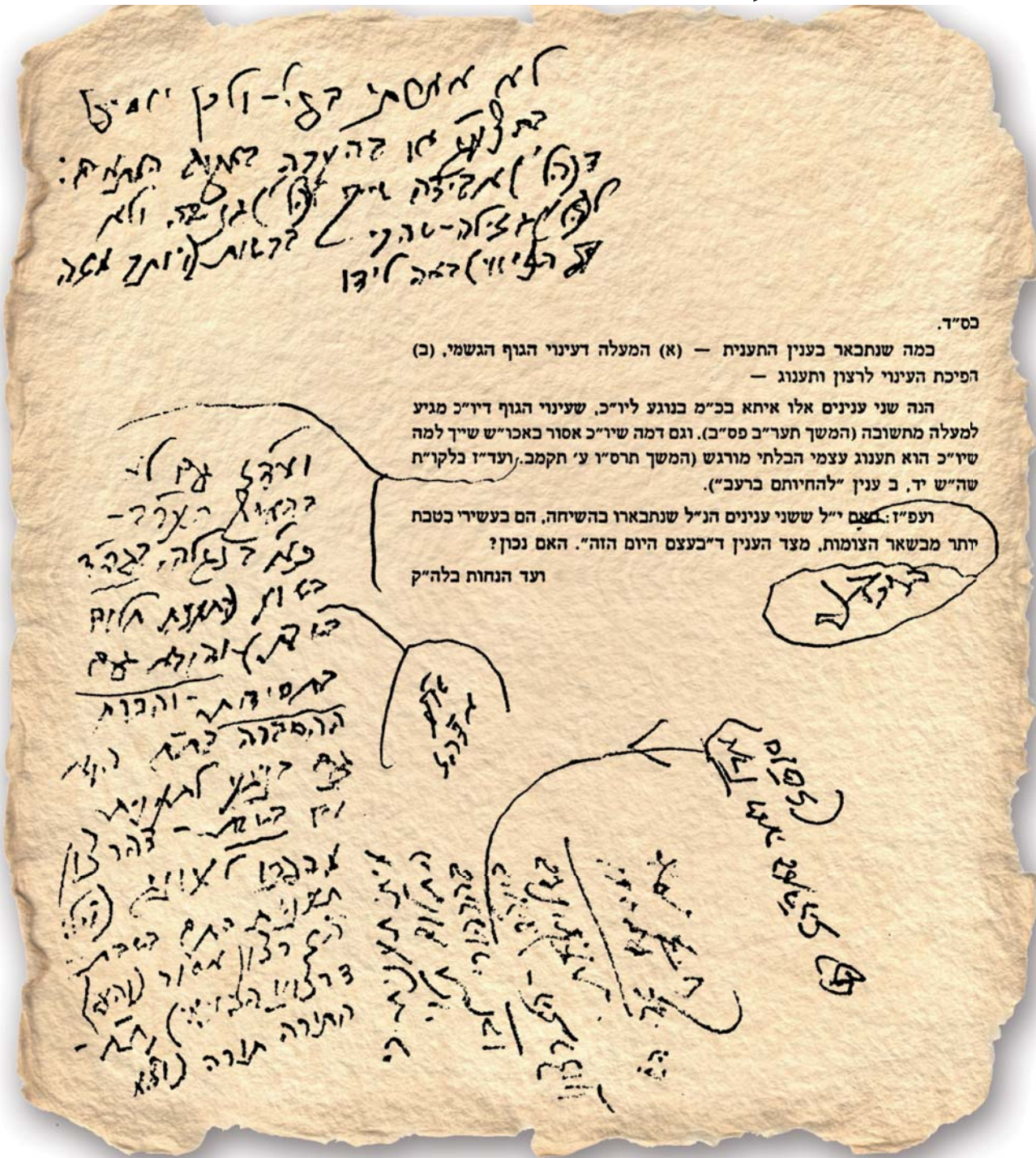
משפחת אלטיין
ברוקלין, ניו יורק

משפחת גרינברג
אנקארעדזש, אלסקה

כתבי קודש

שיחת יום ה' פרשת ויחי - עשרה בטבת תשמ"ה

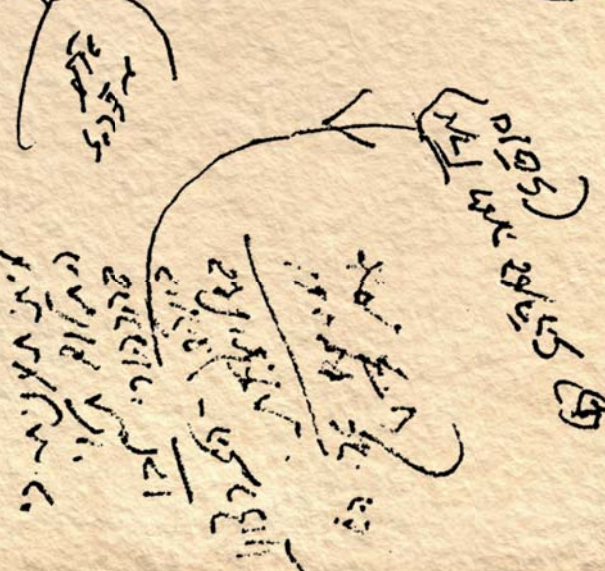
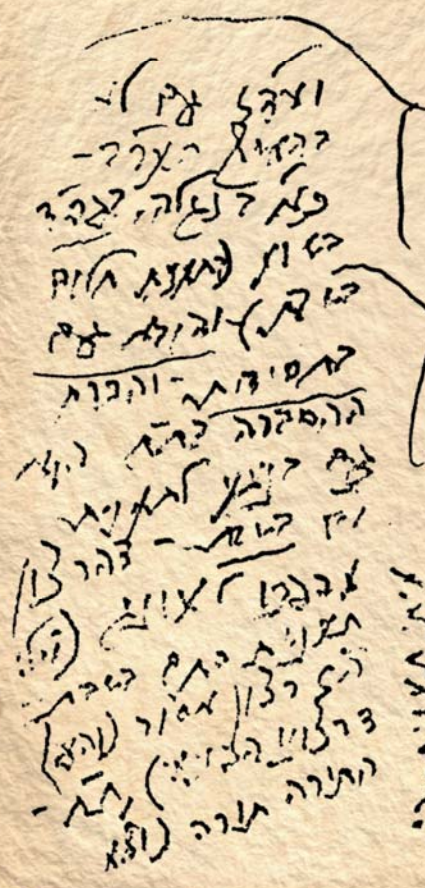

כס"ד.

כמה שנתבאר בענין התענית — (א) המעלה דעינוי הגוף הגשמי. (ב) הפיכת העיני לרצון ותענוג —

הנה שני ענינים אלו איחא בכ"מ בנוגע ליו"כ, שעינוי הגוף דיו"כ מגיע למעלה מחשובה (המשך תער"ב פס"ב). וגם דמה שיו"כ אסור כאכור"ש שייך למה שיו"כ הוא תענוג עצמי הכלתי מורגש (המשך תרס"ו ע' תקמב, ועד"ו בלקו"ח שה"ש יד, ב ענין "להחיותם ברעב").

ועפ"ז: אצ"ל ששני ענינים הנ"ל שנתבארו בהשיחה, הם בעשירי כטבת יתיר מבשאר הצומות, מצד הענין ד"כעצם היום הזה". האם נכון? ועד הנחות בלה"ק

(א) לא אמרתי בפ"י - ולכן יוסיפו בחצע"ג או בהערה במקום המתאים:
 (דהל') אבידה שייך (להל') גניבה ולא (להל') גזילה - שהרי ברשות (ויותר מזה ע"פ הציווי) באה לידו.
 (ב) ועד"ז גם לא בהמשך תער"ב - כ"א בנגלה, בפס"ד בשו"ע (בתענית חלום שו"ע אדה"ז בשבת) - והובא גם בחסידות - והכרח ההסברה בת"ח הוא גם בנוגע לתענית וכו' בשבת - דהרצון מהפכו לעונג (וי"ל: תענית סתם בשבת ה"ז רצון אסור (והיפך דרצונו הפנימי), ת"ח - התירה תורה (ומ"מ מיתי תענית כי החלום תלוי בהרהורי לבו (אבל ראה באדה"ז רפ"ט סוס"ז) ביוהכ"פ - ה"ז רצונו בשלימות ומתאים שכ"ה גם ב"ט [י' טבת]).

כס"ד.

מצו"ב המשך השיחה דעשרה כטבת.

בנוגע למ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א להוסיף במקום המתאים:
ד(הל')אבידה שייך ל(הל')גניבה ולא ל(הל')גזילה — שהרי ברשות (ויותר
מזה: ע"פ הצירוף) באה לידו.

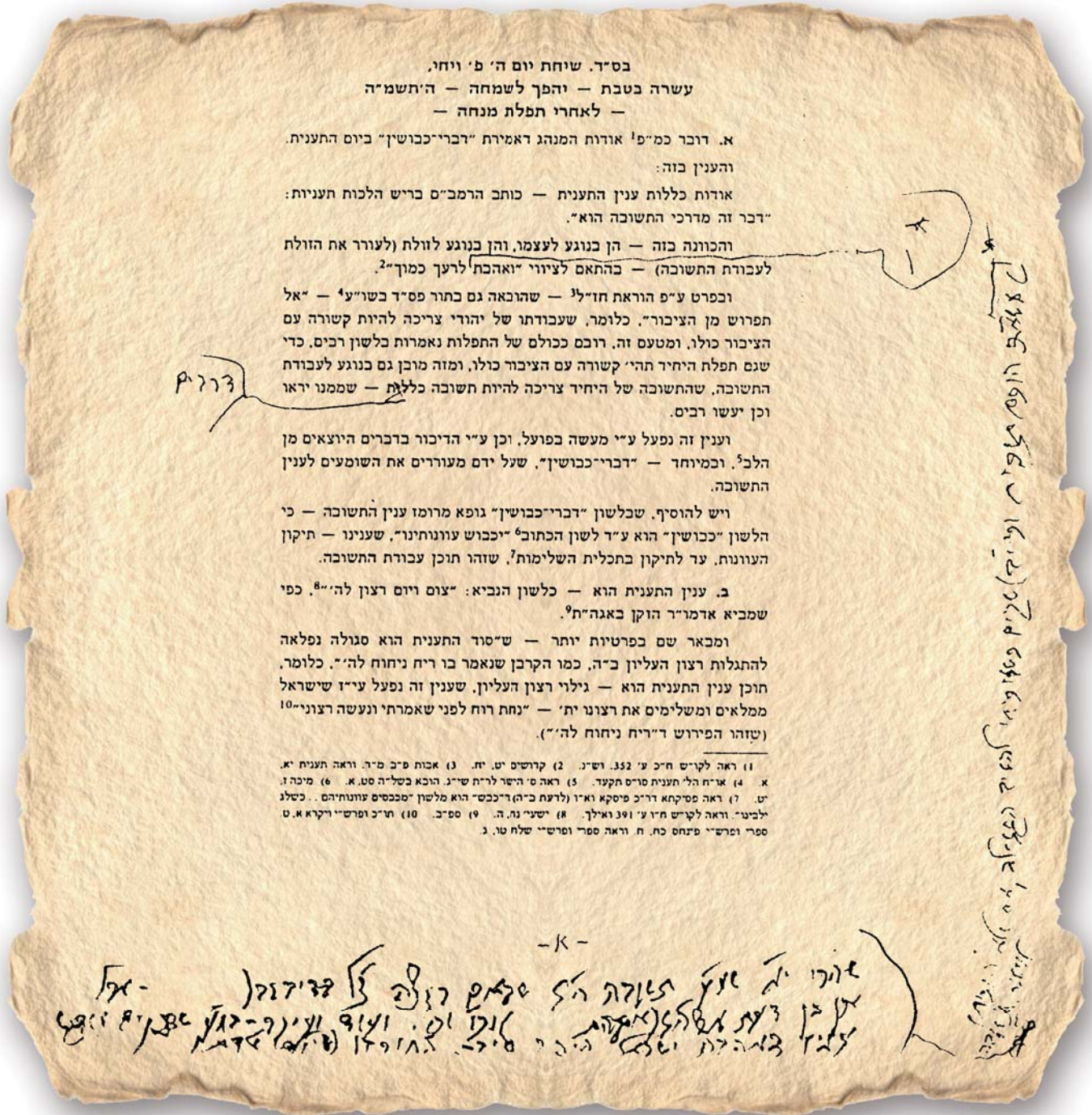
א) האם מקומה של הוספה זו בקושיא על הרמב"ם מדוע צירף אבידה
לגזילה (בהתחלת סט"ז)? **אע"פ הספק?**

ב) בתוכן הענין — לא חפסנו: אי משום שאבידה ברשות (ויותר מזה —
ע"פ הצירוף) באה לידו, אינה שייכת גם לא ל(הל')גניבה (ככשו"ע אדה"ז) —
הל' מציאה (ופקדון) בפ"ע?

ג) לכאורה, השייכות דאבידה לגזילה היא — מפני ש"לקח את האבידה
ולא השיבה, ביטל מצות עשה ועבר על שני לאוין, על לא תוכל להתעלם ועל לא
תגזול" (רמב"ם הל' גזילה ואבידה פי"א ה"ב. שו"ע אדה"ז ריש הל' מציאה
ופקדון)? **זה יענה דבר גאון יעו"ז צנו"א (אית) אי"ע**
אע"פ גני"א, כ"א אוספגותיה
דעו"ז זנו"א
(וע"פ גניסיה ה"ה פ"ק דזמתי)

הק"ו (אית)

זה שכתוב דבר המוקשה בעוד מקום(-מות) אינו מתרץ הקושיא, כ"א מוסיף הקושיא
בעוד מקום
(וגם גניבה ה"ה במ"ע דוהשיב)

בס"ד. שיחת יום ה' פ' ויחי,
עשרה בטבת - יהפך לשמחה - ה'תשמ"ה
- לאחר תפלת מנחה -

א. דובר כמ"פ¹ אודות המנהג דאמירת "דברייכבושין" ביום התענית.
והענין כזה:
אודות כללות ענין התענית - כותב הרמב"ם כריש הלכות תעניות:
"דבר זה מדרכי התשובה הוא".

והכוונה כזה - הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע לזולת (לעורר את הזולת לעבודת התשובה) - בהתאם לציווי "ואהבת² לרעך כמוך"³.

ובפרט ע"פ הוראת חז"ל⁴ - שהובאה גם בתור פס"ד בשו"ע⁵ - "אל תפרוש מן הציבור", כלומר, שעבודתו של יהודי צריכה להיות קשורה עם הציבור כולו, ומטעם זה, רובם ככולם של התפלות נאמרות כלשון רבים, כדי שגם תפלת היחיד תהי' קשורה עם הציבור כולו, ומזה מוכן גם בנוגע לעבודת התשובה, שהתשובה של היחיד צריכה להיות תשובה כללית - שממנו יראו וכן יעשו רבים.

וענין זה נפעל ע"י מעשה בפועל, וכן ע"י הדיבור בדברים היוצאים מן הלב⁶, ובמיוחד - "דברייכבושין", שעל ידם מעוררים את השומעים לענין התשובה.

ויש להוסיף, שכלשון "דברייכבושין" גופא מרמוז ענין התשובה - כי הלשון "כבושין" הוא ע"ד לשון הכתוב⁷ "יכבוש עוונותינו", שענינו - תיקון העוונות, עד לתיקון בתכלית השלימות⁸, שזהו תוכן עבודת התשובה.

ב. ענין התענית הוא - כלשון הנביא: "צום ויום רצון לה'⁹". כפי שמביא אדמו"ר הוקן באגה"ח¹⁰.

ומבאר שם בפרטיות יותר - ש"סוד התענית הוא סגולה נפלאה להתגלות רצון העליון כ"ה, כמו הקרבן שנאמר בו ריח ניחוח לה'". כלומר, תוכן ענין התענית הוא - גילוי רצון העליון, שענין זה נפעל ע"י שישאל ממלאים ומשלימים את רצונו ית' - "נחת רוח לפני שאמרתיו ונעשה רצוני"¹¹ (שזהו הפירוש ד"ריח ניחוח לה').

11 ראה לקיטש ח"כ ע' 352, ושי"י: (2) קרושין י"ט, י"ח. (3) אבות פ"ב מ"ה. וראה תענית י"א. א. (4) אר"ח ה"ל תענית פ"ט תקעד. (5) ראה ס' הישר לר"ת ש"ג. הובא בשל"ה ט"א. א. (6) מ"כה ז. י"ט. (7) ראה פסיקתא דרבי חייקא וא"ר (למעט כ"ה) ד"ככ"ט הוא מלשון "מכבסין עונותיהם... כשלבן ילביעו". וראה לקיטש ח"ד ע' 391 ואילך. (8) ישע"י נ"ה. ה' (9) ס"ב. (10) ת"כ ופרש"י ויקרא א. ט. ספ"ד ופרש"י פ"חם כ"ח. ח' וראה ספר ופרש"י שלח ט"ז. ג.

צבי צבי

צבי צבי
הנחת רוח לפני שאמרתיו ונעשה רצוני
ישע"י נ"ה

אל
אלוהי יי אע"פ שיש להזהר בהם
אלוהי יי אע"פ שיש להזהר בהם
אלוהי יי אע"פ שיש להזהר בהם
אלוהי יי אע"פ שיש להזהר בהם

-א-

א) * משא"כ הוכח תוכה וכיוצ"ב שקיים כשמוכיחו להשיב הגזילה, אף שלא הוכיחו לעשות תשובה
ב) שהרי י"א שמ"ע תשובה ה"ז שבאם רוצה צ"ל בדיבור) - אבל אין כן דעת אדה"ז (אגה"ת) וכו' וכו'. ועוד ועיקר - במ"ע שבפנים מודגש ענין דאהבת ישראל היפך סיבת החורבן (דיו"ד טבת).

ונמצא, שכיום התענית ("יום רצון לה") מודגש בגילוי כללוח ענינו ועבודתו של יהודי, כדלקמן.

ג. ביאור הענין:

מכללת הכוונה דבריא העולם היא – "אשר כרא אלקים לעשות"¹¹, שפירושו – "לחקן"¹² היינו, שתפקידו של יהודי לפעול תיקון ושלימות במציאות הבראה, ובלשון הגמרא¹³: "נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית".

ולכאורה אינו מוכן: הרי ביום הששי למעשה בראשית (שהתחלת-ביום חמישי לאחר חצות – הזמן שבו נמצאים עתה) היתה כבר הבראה בשלימותה, כמ"ש¹⁴ "יורא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", לא רק "טוב" סתם, אלא "טוב מאד", וא"כ, מה שייך להוסיף תיקון ושלימות (כביכול) על חכלית השלימות?!

והמענה לזה – כמבואר בדרושי חסידות¹⁵ בארוכה כביאור טעמי בריאת העולם, שא' הטעמים הוא – "בכדי שיתגלו שלימות כוחותיו ופעולותיו כו" (כלשון הע"ח בתחלתו¹⁶). כלומר: הקב"ה בודאי שלם בתכלית השלימות ואינו חסר כלום ח"ו, אבל אעפ"כ, עלה ברצונו שכחותיו ופעולותיו יבואו כפועל ובגלוי בעולם דלמטה, עד לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו¹⁷.

וכוונה זו נשלמת ע"י עבודת האדם – שעל ידו נפעל גילוי אלקות במציאות הבראה כולה, עד לדברים הכי תחתונים:

מציאותו של יהודי היא – כלשון הכתוב¹⁸: "חלק אלקה ממעל", וכפי שמוסיף אדמו"ר הזקן כספר תניא קדישא¹⁹ – ובכך מגלה את פירוש הכתוב "חלק אלקה ממעל" – "ממש", וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁰ ש"ממש" הוא גם מלשון מישוש (פירוש השני ד"ממש"), כלומר, שהענין ד"חלק אלקה ממעל" צריך לחדור בגלוי באופן ד"ממש", עד שיוכלו למשש זאת ע"י חוש המישוש שבידים!

דהנה, ידוע מ"ש הרמב"ם²¹ בנוגע לחוש המישוש, שלא מצינו בכל התורה לשון "מישוש" בנוגע להקב"ה, אף שבנוגע לשאר החושים, ראי' ושמיעה, "דיברה תורה כלשון בני אדם"²² – לפי שחוש המישוש הוא גמור

(11) בראשית ב, ג. (12) כיר פ"א, ו' ובפרש"י. (13) שבת י, א. קט. רע"ב. וראה לקי"ש ח"י ע' 74 הע' 27. רש"י. (14) בראשית א, לא. (15) המשך תרס"ז ס"ע יד ואילך. סה"ט ח"כ ע' 32 ואילך. וראה לקי"ש ח"כ ע' 283 ואילך. רש"י. (16) שער הקדמות הקדמה ג'. (17) תניא רס"ל י, א. (18) איוב לא, ב. (19) רפ"ב. (20) ראה "היום יום" – כ"ג ע"א. אגרות קודש אדמו"ר מוהר"צ ח"ד ע' תר. תו. לקי"ש פ"י ובר' לתניא רפ"ב. (21) מו"ח ח"א רפ"ו. (22) ברכות לא, ב. רש"י. וראה גם רמב"ם הל' סה"ט פ"א ה"ט

סיון
(א' א)

13

13
אשר כרא אלקים לעשות
לחקן
היינו
שתפקידו של יהודי
לפעול תיקון ושלימות
במציאות הבראה
ובלשון הגמרא
נעשה שותף להקב"ה
במעשה בראשית

25
26

- ? -

13* בנוגע לכמה ענינים, כמו דבשויו"ט [דבשבת ויום טוב] וכיצ"ב, אין אומרים תחנון במנחה שלפניהם ( ) , וש"ו"ע אדמה"ז.

ופחות־הערך כל כך עד ש"אי אפשר לציירו כחק השם יתעלה" אפילו לא בשם המושאל בלבד.

ולמרות (ואדרבה – בגלל) גודל הירידה שכחוש המישוש, מרגישים שמציאותו של יהודי היא: "חלק אלקה ממעל ממש", היינו. שעי התלבשות הנשמה בגוף גשמי הנחפס כחוש המישיש – מתבטא אמיתית הענין ד"חלק אלקה ממעל ממש" (כפשוטו).

וכשם שהדברים אמורים בנוגע למציאותו של יהודי – כן הוא גם בנוגע לעבודתו:

עבודתו של יהודי צריכה להיות בתכלית השלימות, ככל כחו ובכל יכולתו, ובלשון הש"ס²³: כרבעי לוי למיעבד, ובפשטות – "בכל לבבך ובכל נפשך"²⁴, ויתירה מזו: "בכל מאדך" – בלי גבול²⁵, תכלית העילוי בעבודה הרוחנית (בדוגמת "חלק אלקה ממעל").

וביחד עם זה, ישנו פירוש נאצל ב"בכל מאדך" – "בכל ממונך"²⁶, היינו, שלוקח דבר שהוא תכלית הגשמות (בדוגמת "ממש", חוש המישוש), ועושה ממנו ענין של מצוה – צוותא וחיבור²⁷ עם הקב"ה.

ובזה מתבטאת כללות עבודתו של יהודי, כמבואר בתניא²⁸ גודל הפלאת מעלת הצדקה ש"שקולה כנגד כל המצוות"²⁹ – "מפני שהיא עיקר המצוות מעשיות ועולה על כולנה, שכולן הן אלהיות נפש החיונית לה". ואין לך מצוה שנפש החיונית מחלכשת בה כל כך כמצוות הצדקה. שאדם נותן מעט כפיו. כל נפשו החיונית עולה לה. במעות אלו היא יכול לקנות חיי נפשו החיונית, הרי נותן חיי נפשו לה".

כלומר: עבודתו של יהודי היא – שהכחות הנעלים ביותר יפעלו בדברים הכי תחתונים, כמודגש בשני הפירושים ר"בכל מאדך", העבודה באופן של בלי גבול מחד גיסא, ו"בכל ממונך" לאידך גיסא, ודוקא עי"ז ממלאים ומשלימים את רצון העליון – "נחת ווח לפני שאמרתי ונעשה רצוני".

ד. וענין זה מודגש בגלוי ביום התענית – "יום רצון לה":

"תענית" כפשוטה ענינה – עינוי, וכידוע שא' הפירושים בתיבת "תענית" הוא – מלשון עינוי, כלומר, עינוי הגוף הגשמי, ע"י העדר האכילה ושתי' וכיו"ב.

ולכאורה אינו מובן: מכיון שהתענית "מדרכי התשובה", ו"עיקר

(23) כתובות סו. רע"א. (24) ואחחן ו. ה. (25) תר"א מקץ לט. ג. לקרית שלח מכ. ג. ובכ"מ. (26) ראה ברכות נד, א – במשנה. הובא בפרש"י עה"פ סם. (27) לקרית בחוקתי מה. ג. ובכ"מ. (28) פל"ו. (29) ביב ט. א ירושלמי פאה פ"א ה"א.

ואדרבה כפירוש ראשון
11/16

התשובה בלב¹⁰, וכמפורש בקרא¹¹ "קרעו לככם ואל כגדיכם". היינו, עבודה רוחנית - א"כ, מה נוגע (כל כך) עיני הגוף הגשמי?!

הביאנו - ע"פ האמור לעיל - שכללות ענין העבודה צריך לחדור בגשמיות עוה"ז, תחתון שאין למטה ממנו, ובענינו - גוף הגשמי, וכזה דוקא הוא עיקר העילוי - כמודגש כלשון חז"ל¹² על הפסוק¹³ "ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש... בחודש העשירי הוא חודש טבת" - "ירח שהגוף נהנה¹⁴ מן הגוף¹⁵:"

ואהדיאורקיא

"אחשוורוש" ו"אסתר" - שאודותם מוזכר בפסוק ובמחז"ל הנ"ל קאי/על הקב"ה וכנס"י: "אחשוורוש" - קאי על הקב"ה, שאחרית וראשית שלו¹⁶, ו"אסתר המלכה" - קאי על ספירת המלכות, כנסת ישראל¹⁷, שבה כלולים כל נש"י עד סוף כל הדורות.

(88)

זהו הפירוש ד"גוף נהנה מן הגוף" - שהגוף דלמעלה, "גופא דמלכא", אדם העליון שעל הכסא, נהנה (כביכול) מן הגוף של האדם דלמטה.

הג

והדיוק הוא, כאמור, "נהנה מן הגוף", היינו, עיקר האנאה דאדם העליון - "נחת רוח לפני כו" - היא מהעבודה הקשורה עם הגוף הגשמי, וכיו"כ בנוגע לכל עניני העבודה - מעשה גשמי דוקא, "המעשה הוא העיקר"¹⁸.

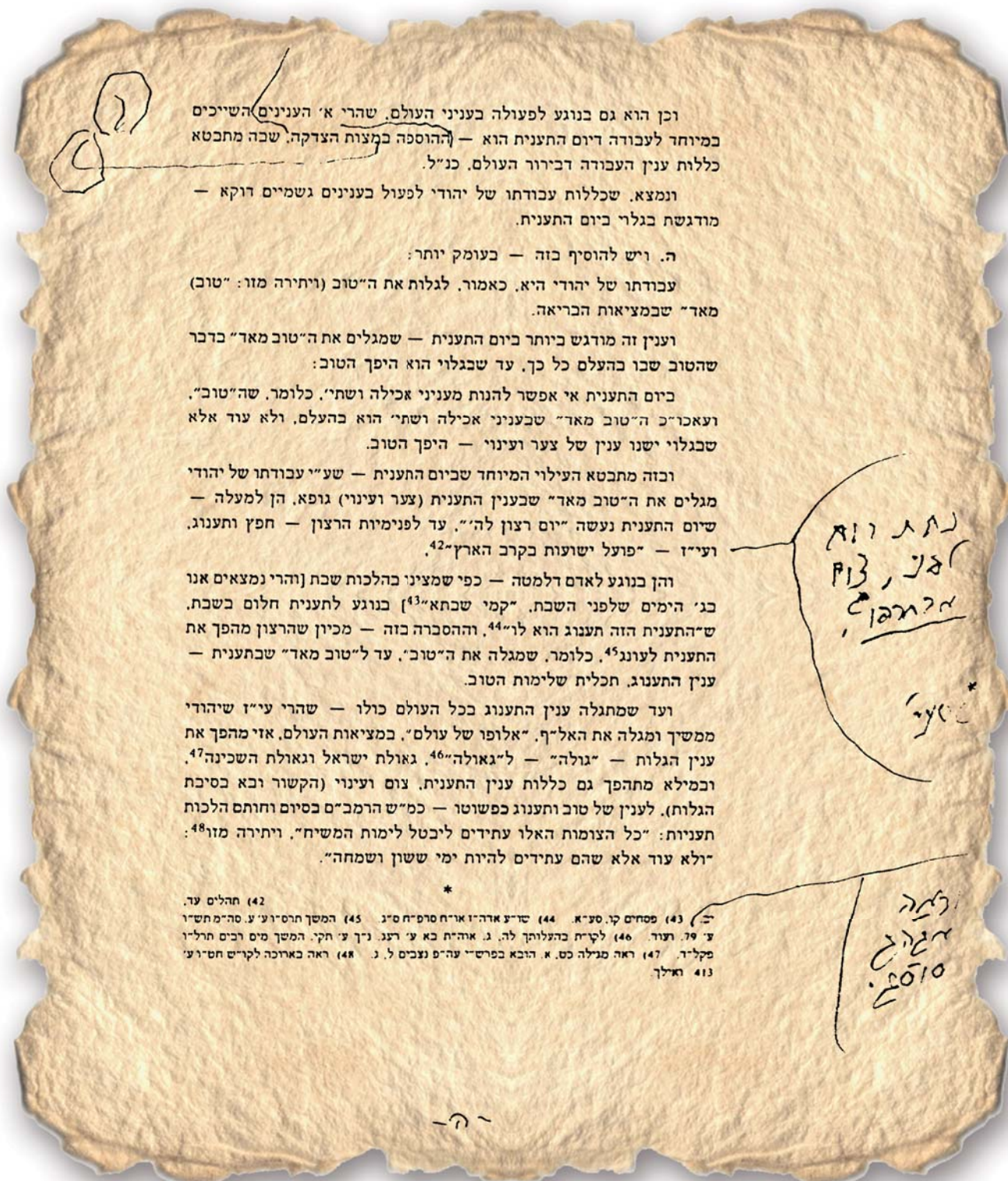
והדגשה זו - שהעיקר הוא הגוף הגשמי - מציינו בענין ה"תענית": יש מצוות התלויות במוח או בלב, ואינם קשורים (כל כך) עם גשמיות, ואפילו המצוות התלויות בשאר אברי האדם - הרי לא תמיד קיימת הדגשה מיוחדת על הגשמיות שבדבר.

פיעיני

אמנם, ענין ה"תענית" - כל עניניו הוא בנוגע לגוף הגשמי, עניני אכילה ושתי' שהגוף נהנה מהם, ויתירה מזו: ענינים המוכרחים לחיות וקיום הגוף (לא רק ענין של תענוג בלבד), כמ"ש¹⁹ "לחם לבב אנוש יסעד", ולא עוד אלא ש"לא על הלחם לבדו יחיי האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיי האדם"²⁰, כפירוש הארזי²¹ שאפילו שמתו של האדם זקוקה ל"מוצא פי ה'" שכלחם הגשמי, ואף שמדובר אודות "מוצא פי ה'" שכלחם, הרי כדי לקבל את החיות מ"מוצא פי ה'" שכלחם - בהכרח לאכול את הלחם הגשמי כפשוטו.

Je

30) תרי"ג (נלו, כו), לקו"ח דרוסיס לר"ה נת, סע"ד, ס, סע"ד, וראה רמב"ם הלי' תשובה פ"ב ה"ב, (31) יואל, כ"ג, (32) מגילה י"ג, א, הובא בפרש"י אסתר ב, טז (33) אסתר ט"ז (34) ראה לקו"ח חט"ו ע' 2א3 הערה 5, (35) הובא לקמן - ראה לקו"ח ט"ז ואילך, (36) מחז"ל - הובא במאורי אור ע"א אות קפב, וראה בהנסמן בלקו"ח חכ"א ע' 201 הע' 45 בסופה, (37) תרי"ג מני"א צ"ג, סע"ד, וראה ס' הליקו"ח (דא"ח - צ"צ) מע' אסתר, ח"ט (38) אבות פ"א מ"ד, (39) תהלים קד, טו, (40) עקב ח, ג, (41) ל"ח להארזי"ל עה"פ וראה ש"א בשלח ס"ה, ה' יתר עד, א לקו"ח צ"ג, יג, סע"כ ואילך, מסעי צ"ג, א, ועוד.

נח"ר לפני, צום אבחרהו,

ו. האמור לעיל הוא צד השווה ככל התעניות, ונוסף לזה, ישנו ענין מיוחד בכל תענית - כשם ש"כל יומא ויומא עביד עבדתא"⁴⁹.

כיאור ענינו המיוחד של עשרה בטבת:

המאורע שאירע בעשרה בטבת, שכלולו נקבע הצום, הוא - כלשון הכתוב⁵⁰: "סמך מלך בבל אל ירושלים". כלומר, התחלת המצור על ירושלים.

והנה, כפסוק זה מצינו ענין מיוחד שלא מצינו בשאר תעניות, והוא - הלשון "בעצם היום הזה": "כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלים בעצם היום הזה". וידועים דברי האכורדהם⁵¹ שהובאו גם בב"מ⁵²: "ואפילו היי (עשרה בטבת) חל בשבת לא היו יכולין לדחותו ליום אחר, מפני שנאמר בו בעצם היום הזה, כמו ביום הכיפורים"⁵³.

והביאור כזה - דלכאורה, איך יתכן שהתענית דעשרה בטבת ידחה ועונג שבת? והתירין - כאמור - שהרצון מהפך את התענית לעונג, אלא שבה כמה אופנים: (א) תענית סתם בשבת - הרי זה רצון אסור (והיפך דרצונו האמיתי). (ב) תענית חלום - התירה תורה, כגיל מפס"ד שר"ע (ומ"ם צריך להתענות תענית לתעניתו, כי החלום חלוי בהבהורי לבו, אבל ראה שר"ע שם סוס"ו)⁵⁴ (ג) ביוהכ"פ - הרי זה רצונו בשלימות.

ומטעם זה - כן הוא גם בעשרה בטבת שנאמר בו "בעצם היום הזה" כמו ביוהכ"פ.

ונמצא, שבעשרה בטבת ישנה חומרא יחידה שלא מצינו בשאר הצומות (ד' הצומות) - שהוא כדוגמת יוהכ"פ:

וכזה גופא - "עצם היום הזה", "עיצומו של יום"⁵⁴.

יוהכ"פ הוא "אחת בשנה"⁵⁵ ו"אחת התוס"⁵⁶ ש"אחת" קאי על "הנפש שנקראת יחידה", היינו, בחיי יחידה שבגשש.

והנה, ביום זה ("אחת בשנה") ישנם כמה ענינים - שהרי מהלשון "עיצומו של יום" גופא, מוכח, שישנם כמה ענינים ביום זה, ונוסף לכך, ישנו ענינו העיקרי של היום, העצם והתוקף של היום (סגל שאר הפירושים שבתוכו "עיצומו").

ומזה מוכן גודל העילוי דעשרה בטבת - שלא זו בלבד שיש לו קשר ושייכות ליוהכ"פ בכללותו, אלא עוד זאת, ששייכותו ליוהכ"פ היא ככך שנאמר

49) חז"ל צד, רע"ב, וראה שם ח"א דסה, ב. 50) יחזקאל כה, ב. 51) הל' תעניות, 52) אר"ח סמק"ן, 53) ראה גם לקי"ש שם ס"ע 420 ואילך, 53) כרכות נה, סע"ב, 54) רמב"ם הל' תשובה פ"א הי"ד, וראה לקי"ש יוהכ"פ ש"ו, הע"ד, 55) ס"פ תענית, אה"ר טו, לה, 56) ד"ד ע"ד אחת - מנחות י"א.

Handwritten notes in Hebrew, including circled numbers 53, 54, and 56, and various scribbles and annotations.

(א) כפס"ד הרמב"ם (הל' גרושין ס"פ) (ובמילא גם הפיכת העינוי לעונג אינו (בשלימות) כפשוטו צריך להיות בהערה.

ג) (56*) ומזה אחת בשנה - יחידה בזמן "קץ (שלימות) מחילה וסליחה" (רמב"ם הל' תשובה פ"ב...), ולכן נתחייב בחמשה תפלות (לקו"ת ס"פ פנחס)

כו "בעצם היום הזה", היינו, שהוא ע"ד וכדוגמת "עצם היום הזה" דיוהכ"פ.
 "עיצומו של יום":

ועפ"ז יש להוסיף בדרך אפשר, שגם הצד השווה דכל התעניות — הקשר עם הגוף הגשמי, והפיכת העיניו לתענוג — מודגש ביותר בעשרה בטבת: (א) המעלה דעיניו הגוף הגשמי — כמבואר בכ"מ⁵⁷ שעניו הגוף דיו"כ מגיע למעלה מהתשובה, (ב) הפיכת הצום דעשרה בטבת לתענוג הוא באופן שהרצון הוא בשלימות, כמו ביוהכ"פ (כנ"ל), וכמבואר בכ"מ⁵⁸ שיו"כ הוא תענוג עצמי הבלתי מורגש.

ז. אמנם, עדיין צריך להבין:

הן אמת שכנוגע לעשרה בטבת נאמר בכתוב "בעצם היום הזה", כמו ביום הכיפורים, ומזה למדים שאילו הי' חל בשבת לא היו יכולים לדחותו כו'. אבל עדיין דרוש ביאור — מהי אמנם הסיבה ליחודו של עשרה בטבת משאר הצומות, שיהי' דומה ליוהכ"פ, אשר כתוצאה מזה הודגש הרבה בכתוב בהוספת התיבות "כעצם היום הזה"?

וכמדובר כמ"פ שהסבר הרבה צריך להיות מוכן בפשטות, גם לאנשים פשוטים — כשם שחומרת צום זה (שאילו הי' חל בשבת לא היו יכולים לדחותו) מובנת ושייכת גם לאנשים פשוטים בתכלית.

בודאי ישנם הסברים ע"ד הסוד הדרוש והרמז, אבל ביחד עם זה, בהכרח שישנו גם הסבר ע"ד הפשט, הסבר שיתקבל בשכלו של פשוט שכפשוטים, מבלי להמתין עד שיהי' למדן, דרשן ורמזן, מקובל ובעל תורת הסוד!

הביאור כזה — בפשטות⁵⁹:

המאורעות דר' הצומות⁶⁰ באו בהמשך זה לזה, היינו, שכל מאורע בא לאחרי הקדמת המאורעות שלפניו: המאורע דיו"כ בתמוז, "הובקעה העיר", בא לאחרי הקדמת המצור על העיר שהתחיל בעשרה בטבת. המאורע דתשעה באב, חורבן ביהמ"ק, בא לאחרי הקדמת המאורעות דמצור ובקיעת חומת העיר, ולאחרי מאורעות אלו ובהמשך להם — בא המאורע דצום גדלי'.

ובפשטות: לאחרי ש"נתמלאה הסאה כו" — הי' המאורע ד"סמך מלך בכל אל ירושלים", מתוך תקוה שכראותם זאת יחזרו בתשובה, וכאשר לא ניצלו את הזמן ולא עשו חשובה — בא המאורע דהובקעה העיר, וכאשר גם מאורע זה לא עזר שיתעוררו לשוב בתשובה — בא המאורע דחורבן ביהמ"ק, ולאח"ז — המאורע דהריגת גדלי'.

(57) המשך תעריכ ח"א פ"ב, (58) המשך תרס"ו ע' תקמה, וראה גם לקי"ח שה"ש י"ב, (59) ראה גם לקי"ש חט"ו שם, ח"כ ע' 354, (60) ראה לקי"ש חכ"ג ע' 303 הע' 30.

צ"ע
 ח"א פ"ב
 ח"ב ע' 354
 ח"ג ע' 303

ונמצא, שהמאורע דעשרה בטבת, "סמך מלך ככל אל ירושלים", המצור על ירושלים – מהוה התחלת וסיבת כל השתלשלות המאורעות דשאר הצומות, שהרי אילולי המצור על ירושלים, לא הי' שייך המאורע דבקיעת חומת העיר, ועאכו"כ – חורבן ביהמ"ק וכו'.

זהו איפוא הביאור הפשוט על גודל החומר דעשרה בטבת – כפי שמכין גם פשוט שבפשוטים עד כמה נוגע התחלת הענין, שאז נקל עדיין למנוע את הדבר הבלתי-רצוי מעיקו, ולאידך, אם לא מונעים את ההתחלה – הרי בהתחלה זו כלול כבר כל השתלשלות המאורעות שיבואו כדרך הטבע (אם לא ינצלו את הזמן שניתן מלמעלה כדי לשוב בתשובה), מצד הענין ד"מצוה גוררת מצוה"⁶¹ ועד"ז בהפכו כו'.

ומזה מובן גם בנוגע לביטול כללות ענין הצום והפיכתו ליום טוב – שמכיון שעשרה בטבת הוא ההתחלה והסיבה דכל הצומות, הרי כאשר מהפכים אותו ליום טוב, מתהפכים בדרך ממילא כל שאר הצומות ל"ימים טובים וימי ששון ושמחה".

ח. ויש להוסיף עוד ענין בנוגע למעלת עשרה בטבת:

ישנו כלל "העשירי יהי קודש"⁶², ובעשרה בטבת מודגש הדבר ביותר – להיותו ביום העשירי דחודש העשירי (כלשון הכתוב⁶³: "צום העשירי"), כלומר, עשירי שבשעשירי, הן מצד מהלך הלכנה – חודש, והן מצד מהלך השמש – יום.

וגם בענין זה מודגש הקשר ליוהכ"פ – שהרי אף הוא "בעשור לחודש", "העשירי יהי קודש".

אמנם, שלימות זו דעשרה בטבת היא כהעלם, וצריכים לגלותה מן ההעלם אל הגילוי, ע"י עבודת התשובה (שהרי התענית "מדרכי התשובה הוא"). המגלה את ענינו האמיתי של יום זה – "יום רצון לה", עד ליו"ט כפרעל ובגלו.

וע"פ האמור לעיל אודות הקשר דעשרה בטבת עם יוהכ"פ, שבשניהם נאמר "בעצם היום הזה" – נמצא, שגם הענין דעבודת התשובה (התוכן דכל התעניות) מודגש ביותר בעשרה בטבת, ע"ד וברוגמת התשובה דיוהכ"פ הקשורה עם "עיצומו של יום" – "עיצומו של יום מכפר".

דהנה, בנוגע ליוהכ"פ כותב הרמב"ם⁶⁴: "אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שכן ר"ה ליו"כ היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד".

61 אבות פ"ד מ"ב 62 בחוקותי כו. לב. וראה בכורות נח. כ: מכל מקום. 63 זכריה ח. יט. 64 הל' תשובה פ"ב ה"ז.

(כ"ז / 03)

קצת זולה
הוא יום טוב
שהוא יום טוב
אף על פי שהוא יום
הוא יום טוב
הוא יום טוב
הוא יום טוב
הוא יום טוב

בגאולה האמיתית שיהפכו ימים אלה למועדים ל"יו"ט וימי ששון ושמחה", כנ"ל.

ואתם יחד יצאו היום

באכ"כ ביוה"כ"פ - שהוא "זמן תשובה לכל... והוא קץ מחילה וסליחה לישראל".

וע"פ האמור לעיל, נמצא, שגם בעשרה בטבת ("כעצם היום הזה") ישנו תכלית העילוי דעבודת התשובה - כדוגמת התשובה דיוה"כ"פ מצד "עיצומו של יום".

ונמצא, שגם כענין התשובה, הצד השווה שכלל התעניות - יש הפלאה מיוחדת בנוגע למעלתו של עשרה בטבת.

*

ט. נוסף על האמור לעיל אודות ענינו המיוחד של עשרה בטבת - ענין השווה בעשרה בטבת מידי שנה בשנה, ישנה הוראה נוספת מהקביעות דעשרה בטבת בשנה זו, אשר להיותה קביעות שונה מזו שבשנה שעברה ובשנה הבאה, הרי "כל יומא ויומא עביד עבדותי", כך שישנה הוראה מיוחדת מקביעות שנה זו.

ובמכ"ש וק"ו: אפילו בנוגע לעניני העולם ידועה תורת הבעש"ט⁶⁵ שמכיון שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, בהכרח לומר שיש בהם הוראה ולימוד בעבודת האדם לקונו, ועאכ"כ כאשר מדובר אודות קביעות השנה, דבר הנקבע ע"פ הוראת התורה, הרי כוראי שיש בזה הוראה ולימוד בעבודת האדם לקונו, ובמיוחד - בנוגע לכללות העבודה, "אני נבראתי לשמש את קוני"⁶⁶, להיות "שותף להקב"ה במעשה בראשית", עיי"ז שמגלה את ה"טוב", עד ל"טוב מאד", שכל דבר שכעולם, ועושה זאת באופן ד"אדם לעמל יולד"⁶⁷, "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", כנ"ל בארוכה.

ובכן: הקביעות דעשרה בטבת קשורה עם פרשת השבוע וכוה - ב' ענינים: (א) כללות הפרשה - פרשת "ויחי", השייכת לליל ימי השבוע, (ב) חלק הפרשה השייך במיוחד ליום זה - מחמישי עד ששי.

וכידוע פתגם ארמו"ר הזקן⁶⁸ שיש "לחיות" עם הזמן, וכפי שנתפרש פתגם זה - ובהדגשה מיוחדת עיי"כ ק"מ"ח ארמו"ר נשיא דורנו - שהכוונה להוראות שלמדים מפרשת השבוע, הן מכללות הפרשה, ובמיוחד - משיעור חומש היומי, כדלקמן.

וכאמור, גם הוראות אלו צריכות להיות מוכנות ליהודי פשוט שבפשוטים - בלימודו ע"ד "פשוטו של מקרא", עוד לפני שמגיע לדרגת שלמעלה מזה, עד ל"יינה של תורה", כדלקמן.

⁶⁵ ראה בארוכה כ"ט הוספות סק"ט וילך, ושי"נ, ⁶⁶ משנה ברייתא סוף מס' קידושין, ⁶⁷ איזכ"ה, ז' וראה סנהדרין צ"ט, ב' א"א, "היום יום" ב' חשון, סה"ש חס"כ ס"ע 29 וילך.

ואתם יחד יצאו היום

ואתם יחד יצאו היום

Handwritten notes in Hebrew at the top left, including the words "אגוזי" and "אגוזי".

Handwritten note "אגוזי" in the top right corner.

Handwritten notes in Hebrew on the left side, including "אגוזי" and "אגוזי".

Handwritten notes in Hebrew on the right side, including "אגוזי" and "אגוזי".

י. ההוראה מכללות פרשת השבוע - פרשת "ויחי":
התחלת הפרשה היא - "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה".
וידוע פירושו בעל הטורים בזה: "ויחי יעקב בארץ מצרים י"ז שנה -
שהראשונים לא היו חיים כו".

וענין זה מכואר בארוכה ובפרטיות כמנמינת במננה - כידוע סיפור
כ"ק מ"ח אדמו"ר⁶⁹ אורות שאלתו של אדמו"ר הצ"צ לאדמו"ר הזקן כקשר
לפירושו של בעה"ט: היתכן שיעקב אבינו. בחיר האבות⁷⁰. יהיו מכחר שנות
חיו י"ז שנה שגר בארץ מצרים. ערות הארץ⁷¹? ! ויענהו אדמו"ר הזקן: כתיב⁷²
"ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גושנה". ואיתא במדרש⁷³ -
הובא בפרשיי - א"ר נחמ"י להתקין לו בית חלמוד שתהא שם תורה ושיהיו
השכטים הוגים בתורה. "להורות לפניו גושנה" פירושו - שכאשר לומדים
תורה מתקרבים להשי"ת, ואז - יכולים להיות גם במצרים כמעמד ומצב
ד"ויחי".

וזהו אפוא ההוראה הנלמדת מכללות פרשת "ויחי" בנוגע לכללות
עבודתו של יהודי בעולם - שע"י לימוד התורה בכחו וביכלתו לגלות את
ה"טוב" ר"טוב מאד" בכל מקום ומקום שבעולם. ועד כדי כך, שאפילו בארץ
מצרים, "ערות הארץ". מקולקלת שבארצות האומות⁷⁴ - גם שם יכול להיות
"ויחי יעקב". מבחר שנותיו של יעקב אבינו, בחיר שכאבות!

יא. ההוראה משיעור חומש הוימי - מחמישי עד ששי - ובאופן
ד"נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן⁷⁵. כדלקמן.

התחלת השיעור דחמישי היא - "גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב"⁷⁶.
ומפרש רש"י: "כולם לשון גדוד הם .. גד גדוד יגודנו, גדודים יגודו הימנו
שיעברו הירדן עם אחיהם למלחמה כל חלוצ עד שנכבשה הארץ. והוא יגוד
עקב - כל גדודיו ישובו על עקבם לנחלתם בעבר הירדן, ולא יפקד מהם איש".
והענין בזה:

כללות העבודה דכיבוש הארץ תוכנה - לקחת את "ארץ כנען". שאף
היא מקולקלת שמארצות האומות כמו ארץ מצרים⁷⁴. ולגלות את מציאותה
ומהותה האמיתית - "ארץ אשר גוי חמיד עיני ה' אלקיך בה מרשיח השנה ועד
אחרית שנה"⁷⁷.

וענין זה נפעל ע"י "כל חלוצ" שעברו לפני בניו, ובמיוחד - שכט גד⁷⁸.

⁶⁹ "הזם יום" - ח"י טכו. אגרות קודש אדמו"ר מהר"צ ח"ה ע' שענ וראה
לק"ש ח"ה ע' 160 וא"ל. ⁷⁰ ספר הפסוקים תולדת כו. כה. וראה ב"ר פ"ע"ו. א. זח"א ק"ט. ב. ס"ס קמו.
ב. ⁷¹ סק"ז ב. ט. ש. יב. וראה קה"ר פ"א. ד (כסופו). ⁷² ריגש מו. כח. ⁷³ תחומא באכער.
לי"ש ע"ה. ⁷⁴ תריכ ופרשיי אח"י ח. ג. ⁷⁵ ספר יצירה פ"א מ"ז. ⁷⁶ מט"ט. ⁷⁷ עקב א.
י. ⁷⁸ ראה ברכה ל"ג. ב. ובפרשיי.

- (א) * שכל חלק ופסוק ממנה - הוא "חלק ופסוק דפ' ויחי"
- (ב) (ובסגנון המובן גם לקטנים)
- (ג) * בקטנותו כשלמד בחדר דלימוד חומש לתשב"ר
- (ד) נעמען ([לקחת את "ארץ כנען"]

(שצירף "גד" ונבדל)
 שיצטרפו ביחד

שהעמיד "גדודים" ("גדודים יגודו הימנו") לשון רבים, היינו, שציבמבאלבם כו"כ מבניי — ע"ז שפעל שגם אצלם יתגלו כל הענינים שיש בהם בכח ובהעלם, ובפשטות — שעבודתם תהי' בתכלית השלימות, "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", ובאופן שתחרור למטה מטה בגשמיות העולם (כאמור לעיל (ס"ג) כפירוש "בכל מאדך" — "בכל ממונך"), תוכן העבודה דכיבוש הארץ.

ועבודה זו נעשתה בשלימותה ובמילואה, כך שלאחרי סיום העבודה שבו ונחלתם, ובאופן שלא נפקד מהם איש!

והנה, "התורה היא נצחית"⁷⁹, היינו שבענין זה ישנה הוראה נצחית לכאור"א מישראל — לא רק לאלו השייכים לשבט גד, כמפורש בפרש"י על הפסוק⁸⁰ "איש אשר כבדתו ברך אותם", ש"כללן כולם בכל הכרכות", ובנדוד — שהכרכה רשבת גד ("גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב") שייכת (לא רק לשבט גד, אלא) גם לכל שאר השבטים, לכאור"א מבניי.

וההוראה היא — כאמור — שכאור"א מישראל צריך לעשות את כל התלוי בו להעמיד גדודים שיעסקו בעבודה דכיבוש הארץ, כפתגם הידוע⁸¹: "מאך דאך ארץ ישראל", כלומר, לגלות אלקות (בדוגמת הענין ד"עיני ה' אלקיך בה") בכל מקום ומקום בעולם, עד למקום (שבגלוי הוא במעמד ומצב) הכי תחתון — בדוגמת "ארץ כנען" (או "ארץ מצרים").

יב, וסיום שיעור חומש היומי הוא — "ולקדקד נזיר אחיו"⁸², שנאמר על יוסף.

ומפרש בתרגום יונתן בן עוזיאל ותרגום ירושלמי: "נזיר אחיו" — "זהיר ביקרא דאחיו". כלומר: "נזיר" הוא (גם) מלשון נזר ועטרה⁸³, ולכן, מפרש התרגום שענין זה קשור עם "יקרא דאחיו".
 והענין כזה:

מפסוק זה למדים הוראה נפלאה בנוגע להנהגה דאהבת ישראל — שלמרות שאחיו התנהגו עמו באופן בלתי-רצוי, עד שמכרוהו כו', מ"מ, לא זו בלבד שלא השיב להם כגמולם, ולא זו בלבד שהשתדל אפילו שלא לפגוע בכבודם, אלא יתירה מזו — "זהיר ביקרא דאחיו", שהי' זהיר בכבודם!

ויש להוסיף, ש"זהיר" הוא גם מלשון "זהיר טפוי"⁸⁴, וגם מלשון זוהר ואור (ע"ד מ"ש⁸⁵ "והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע")⁸⁶, כלומר, הנהגתו של

(79) תניא רפ"ז, וראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט ובכ"מ, (80) פרשתנו י"ט, כח, (81) אגרות קודש ארמ"ר מהר"י צ"ח ע' תפ"ה, לק"ש ח"ב ע' 621 וראה לק"ש ח"ח ע' 404 בשהיה להע' 48, (82) ש"ס, כו', (83) ראה גם ספורנו עה"פ, (84) שבת ק"ח, סע"ב, וראה אגה"ק סו"ס, (85) דניאל י"ב, ג', (86) צוואת הריב"ש בתחלתה, סה"מ ח"ש ע' 240 סה"ש הש"ת ע' 22, לק"ש ח"ד ע' 1193, ח"ז ס"ע 151.

ונותנים צדקה יחדיו (לאחרי סיום הדברים, כרגיל בכגון דא), היינו, שישנו תכלית השלימות ד"ועמך כולם צדיקים" בכל ג' הקוין שעליהם העולם עומד⁹⁶, כולל "עולם קטן זה האדם"⁹⁷ – הרי בודאי ש"יוצאים במלחמה ונוצחים"! ובפשטות – שנפעל הענין ד"גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב", שיוצאים למלחמה דכיבוש הארץ, וחוזרים כולם יחדיו, באופן שלא יפקד ממנו איש, לאחרי שפעלו את כיבוש העולם כולו, עי"ז שמראים באופן גלוי לעין כל, אשר לא זו בלבד שלא מתביישים ביהדות ח"ו, אלא אדרבה – הולכים עם "גאון יעקב"⁹⁸, כדי למלא את שליחותו של הקב"ה "לעשות – לחקן", לגלות את ה"טוב מאד" שבכל הבריאה כולה, על כל חלקי, בכל הארצות דשבעים אומות, כולל – המקולקלים שביניהם, שגם שם יהי גילוי אלקות, היינו, שיהי ניכר בכל הבריאה כולה ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו"⁹⁹.

זוהי איפוא הנקודה המשותפת והצד השווה שבכל הענינים האמורים לעיל – כללות עבודתו של יהודי, המודגשת ביום התענית, ובפרט בעשרה בטבת, ובמיוחד – בקביעות שנה זו, לאור ההוראות דשיעור חומש היומי – לגלות את ענין הטוב וקדושה שבכל דבר שבעולם, שע"ז משלימים את כוונת הבריאה כולה – לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

*

⁹⁶ אבות פ"א מ"ב, וראה שם

מ"ח, ⁹⁷ תנחומא פקוד ג זח"ג לג, ב, תקו"ז חס"ט (ק, ב), מר"ג ח"א פ"ב, וראה אבות דר"ג ספ"א, ⁹⁸ ל' הכתוב – תהלים מז, ה, ⁹⁹ אבות ספ"ו.

(ד' צ"ג) 48

יד. ריש לקשר כל הנ"ל עם שיעור היומי כרמב"ם — אשר גם ענין זה הוא באופן ד"כל יומא ויומא עביד עבידתיה". ועאכו"כ — ענין בתורה. ובפרט שלימוד שיעורים אלו נחפשו ונחקבל ע"י עשירות. מאות, אלפים. עד לרכבה מישאל. ~~היא~~ ידוע שהלשון "רכבה" (מלבד הפירוש הפ'ט — עשרת אלפים) כולל את ענין הרכיבי עד אין-סוף. "עד כי חדל לספור"¹⁰⁰. "שאין מספר למעלה הימנו בלה"ק. כי מה שהוא יותר מרכבה אין לו שם כפ"ע בתורה כו"י¹⁰¹ (כידוע בכללי הדקדוק. וכמבואר גם בספרי מוסר. חסידות וקבלה¹⁰²).

שיעור היומי כרמב"ם הוא — ג' פרקים ראשונים דהלכות גזילה ואבידה. ובענין זה יש להתעכב על נקודה שאינה קשורה (בגלוי עכ"פ) עם הענין דאמירת "דברי-כבושין" — ענין כנגלה דתורה. שמצינו שינוי בשו"ע אדמו"ר הזקן לגבי הרמב"ם וההולכים בעקבותיו — הבי"י בשו"ע. כדלקמן.

ומזה באים גם לכיאר בענין ד"דברי-כבושין" — בקשר ובשייכות לכל האמור לעיל. כדלקמן.

טו. סדר ההלכות ברמב"ם הוא — שתחילה באים הלכות גניבה (ספי) שסיימו בשיעור דאתמול) ולאחריהם באים הלכות גזילה (ביחד עם הלכות אבידה. אשר צירוף זה לכשעצמו דורש כיאר והסבר. וכדלקמן). ובהתאם לכך — כן הוא גם בשו"ע! הלכות גניבה תחילה. ולאחריה הלכות גזילה.

אמנם. בשו"ע של אדמו"ר הזקן — הסדר הוא להיפך: הכותרת היא — "הלכות גזילה וגניבה". וכן בפרטי ההלכות: "אסור לגזול או לגנוב". גזילה תחילה ואח"כ גניבה.

(103)

ריש לומר הכיאר כזה: ¹⁰³ ספרו של הרמב"ם נקרא בשם "משנה תורה" — כמ"ש הרמב"ם בהקדמתו: "לפיכך קראתי חיבור זה בשם משנה תורה. לפי שאדם קורא בתורה שבכתב תחלה ואח"כ קורא בזה". ולכן. בסידור ההלכות נמשך הרמב"ם לסדר הכתובים בתורה שבכתב: לכל לראש דיני גניבה — בפ' משפטים¹⁰³. ולאחרי כן דיני גזילה — בפ' ויקרא¹⁰⁴ (ולאחרי כן דיני אבידה — בפ' תצא¹⁰⁵).

אבל בשו"ע של אדמו"ר הזקן. שענינו (בחלק "חושן משפט") "הלכות הצריכות מלוקטות"¹⁰⁶ — הסדר הוא גזילה ואח"כ גניבה. מכיון שבפועל ממש קודם התיקון דגזילה לתיקון דגניבה:

גזילה — נעשית בגלוי. ואפילו בפני רבים. ומכיון שהדבר ידוע וגלוי

100 מקץ מא. מט. 101 לקרית ר"פ ברכה. שה"מ היש"ח ע"נה. ובכ"מ. 102 ראה ס' השרשים לה יטה בן בנאח ולהרדיק בערכו. 103 כא. לו ואילך. 104 ה. כא ואילך. 105 תצא ככ. א אילך. 106 טסח הסער דהתצאות הראשונות.

לכל — נקל יותר לחקן זאת מיד. ואין כל צורך להמחין על חקירה ודרישה בכ"ד וכיו"ב.

משא"כ גניבה — נעשית בסתר, ובמילא, צריכים לדעת אם הגנב מודה מעצמו, או שיש צורך בחקירה ודרישה והגדת עדות בכ"ד וכיו"ב. תהליך שלוקח משך זמן.

ע"ד שמצינו בנוגע לענין התשובה, ש"ספק עבירה צריכה יותר תשובה מעבירה ודאית, כי על עבירה ודאית אדם מתחרט בכל לבו, אבל ספק עבירה — הוא מתכוון בלבבו לומר שמא לא עשיתי עבירה, ואינו מתחרט עליי חרטה גמורה, והרי נשאר עונש העבירה עליו. ולכך הי' צריך קרבן אשם, הבא על הספק, להיות יותר ביוקר מקרבן חטאת הבא על הודא¹⁰⁷ — "חטאת כח דנקא ואשם בת שתיים"¹⁰⁸, שתי סלעים, מ"ח דנקאות!

טז. ביאור הענין בעבודת האדם — בקשר ל"דבריי-כבולשין" דלעיל: ובהקדים — ביאור הקשר והשייכות ד(הלכות)גזילה עם אבידה, שחיכום הרמב"ם, אף שלכאורה אין קשר ושייכות ביניהם:

"גזילה" קאי על כללות ענין החטאים¹⁰⁹, שהרי עיי' החטא עובר האדם מרשות הקדושה לרשות דלעו"ז (כידוע¹¹⁰ הפירוש ד'עבירה' — שעובר ממקום למקום, מרשות הקדושה לרשות דלעו"ז), והוה הוכן ענין הגזילה — שגזולים מרשות הקדושה לרשות דלעו"ז.

וסיבת הדבר היא — ענין של "אבידה":

אמרו חז"ל¹¹¹ "אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות", שהרי לולי זאת — לא יתכן ~~מצב~~ שיהודי יעבור על רצונו יח.

והסיבה לכך ש"נכנסה בו רוח שטות" למרות היותו "עם חכם ונבון"¹¹², היא — כמארז"ל¹¹³ "איזהו שוטה — המאכזר כל מה שנותנים לו":

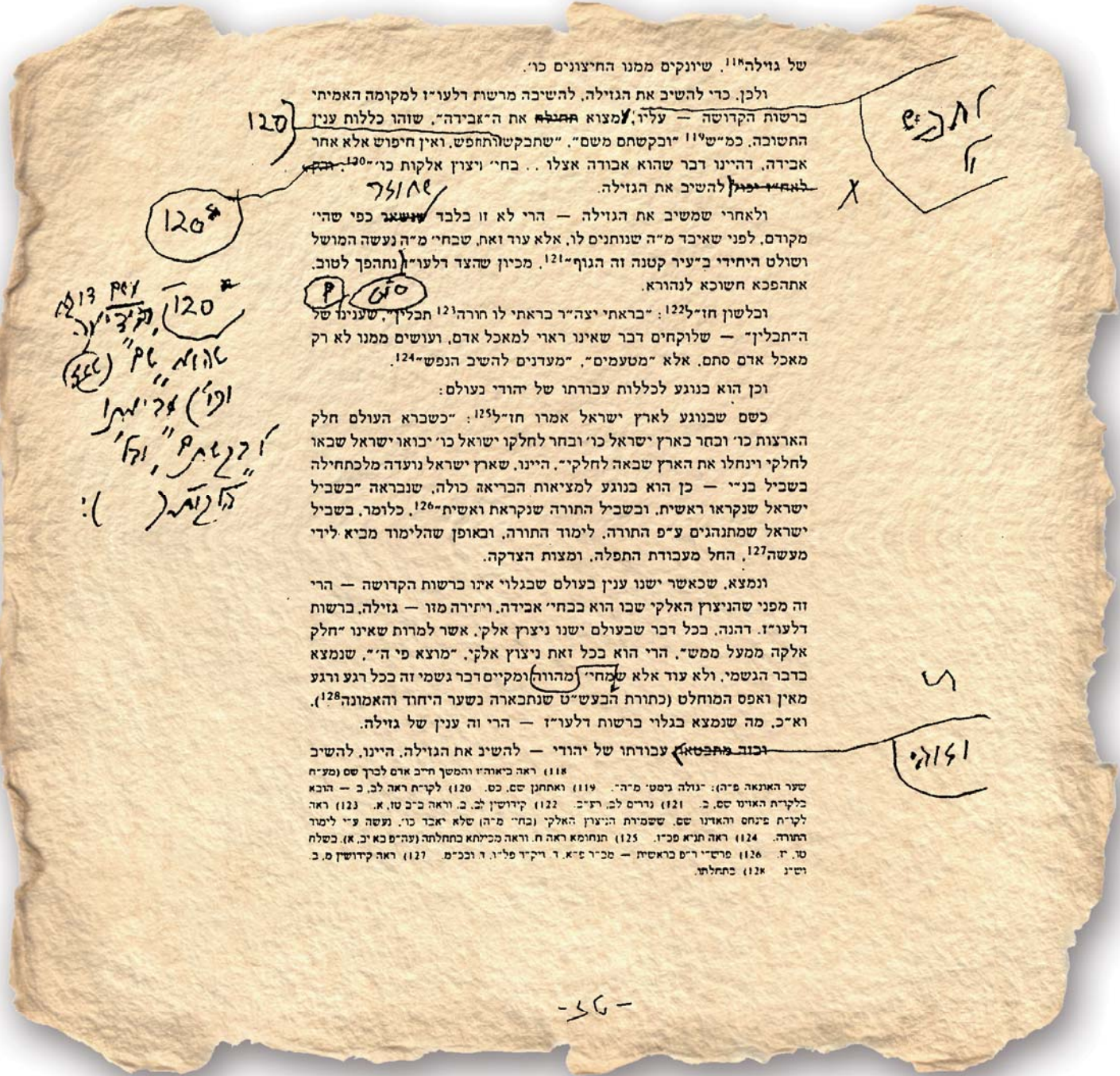
לכל יהודי יש בחי' מ"ה שנותנים לו — נפש האלקית, "חלק אלקה ממעל ממש", "חלק משם הוי' ב"ה"¹¹⁴, בנימטריא מ"ה (שם הוי' במילוי אל"פין)¹¹⁵, שנותנים לו — באופן ד"כל הנותן בעין יפה נותן"¹¹⁶.

אמנם, יכול להיות מצב "שמאכזר מ"ה שנותנים לו", היינו, שניצוץ אלקות שבו, בחי' מ"ה, הוא בכחי' אבידה¹¹⁷, וכתוצאה מזה — מגיע למצב

(107) שריץ אריהו אריח סתריג. (108) זכחים מה.

א. (109) ראה לק"ת האדני עת ב: "החטא נקרא נזיל אכזר ואמרי", וראה גם ביאוריו להצ"ע ח"א עי' הקצנז' המשך חייב אדם לברך תר"ח פ"ז. (110) ד"ה יהודה אתה חרפ"ח פ"ב (סה"ם תרפ"ח ס"ע מז' ואלף). סה"ם קנטרס"ס ח"א סא, סע"א. סם עה, א. סה"ם הי"ש"ח ס"ע נח. שם עי' 72. (111) סוטה ג. רע"א. (112) ואחתה ד. ג. (113) חגיגה ה. רע"א. (114) אנה"ת פ"ד. (115) תקרו חכ"ו (עא. רע"ב). (116) ראה ב"ב נג, א. רש"י. (117) לק"ת פינת"ס עז. רע"א. וראה לק"ת האדני סם. א. "הניצוץ אלקות צריך שיהיה שלא יאכזר ואחר ימצאנה".

(* וכמרז"ל ונפש כי תחטא תוהא (זח"ג. . .)

של גזילה¹¹⁸, שיונקים ממנו החיצונים כו'.

ולכן, כדי להשיב את הגזילה, להשיבה מרשות דלעו"ז למקומה האמיתי כרשות הקדושה — עליו, למצוא תפילה את ה"אבירה", שזהו כללות ענין החשוכה, כמ"ש¹¹⁹ "ובקשתם משם", "שחבקותה תחפש, ואין חיפוש אלא אחר אבירה, והיינו דבר שהוא אבודה אצלו... בחיי ניצוץ אלקות כו'¹²⁰... למצוא תפילה להשיב את הגזילה.

ולאחרי שמישיב את הגזילה — הרי לא זו בלבד נעצר כפי שהי' מקודם, לפני שאיכר מ"ה שנוחנים לו, אלא עוד זאת, שבחיי מ"ה נעשה המושל ושולט היחידי כ"עיר קטנה זה הגוף¹²¹, מכיון שהצד דלעו"ז נחהפך לטוב, אתהפכא חשוכא לנהורא.

ובלשון חז"ל¹²²: "בראחי יצה"ר כראתי לו תורה¹²³ תכלין", שענינו של ה"תכלין" — שלוקחים דבר שאינו ראוי למאכל אדם, ועושים ממנו לא רק מאכל אדם סתם, אלא "מטעמים", "מערנים להשיב הנפש"¹²⁴.

וכן הוא בנוגע לכללות עבודתו של יהודי בעולם:

כשם שבנוגע לארץ ישראל אמרו חז"ל¹²⁵: "כשכרא העולם חלק הארצות כו' ובחר כארץ ישראל כו' ובחר לחלקו ישראל כו' יכואו ישראל שבאו לחלקי וינחלו את הארץ שבאה לחלקי", היינו, שארץ ישראל נועדה מלכתחילה בשביל בניי — כן הוא בנוגע למציאות הכריאה כולה, שנבראה "בשביל ישראל שנקראו ראשית, ובשביל התורה שנקראת ואשית"¹²⁶, כלומר, בשביל ישראל שמתנהגים ע"פ התורה, לימוד התורה, ובאופן שהלימוד מביא לידי מעשה¹²⁷, החל מעבודת התפלה, ומצות הצדקה.

ונמצא, שכאשר ישנו ענין בעולם שבגלוי אינו כרשות הקדושה — הרי זה מפני שהניצוץ האלקי שבו הוא בכחי" אבירה, ויזירה מזו — גזילה, כרשות דלעו"ז, רהנה, ככל דבר שבעולם ישנו ניצוץ אלקי, אשר למרות שאינו "חלק אלקה ממעל משם", הרי הוא בכל זאת ניצוץ אלקי, "מוצא פי ה'", שנמצא בדבר הגשמי, ולא עוד אלא שבחיי מהווה ומקיים דבר גשמי זה ככל רגע ורגע מאין ואפס המוחלט (כתורת הבעש"ט שנתבארה נשער היחוד והאמונה¹²⁸), וא"כ, מה שנמצא בגלוי כרשות דלעו"ז — הרי זה ענין של גזילה.

ובגבי תפילה עבודתו של יהודי — להשיב את הגזילה, היינו, להשיב

118) ראה כיאהיז והמסך הריב אדם לכרך סס (מע"ח שער האגאה פ"ה): "גולה בספי מ"ה" (119) ואתחנן סס, כס. (120) לקיח ראה לכ, כ — הובא בלקיח האויט סס, כ (121) נדרים לב, ר"כ (122) קידושין לב, ב. וראה כ"כ טו, א. (123) ראה לקיח פתחם והאודנו סס, ששמירת הניצוץ האלקי (בח"י מ"ה) שלא יאבד כו', נעשה ע"י לימוד התורה. (124) ראה תניא סכ"ז. (125) תנחומא ראה ח. וראה מכילתא בתחלתה (עתי"כ כא יב, א), כשלח טו, ז. (126) פרי"י ר"ם בראשית — מכיר פ"א, ד. ויקידו פ"ד, ו ובכ"מ. (127) ראה קידושין פ"ב, וס"ג (128) בתחלתו.

-56-

120*) משם דווקא הידיעה שהוא "שם" (שגזל וכו') מביאתו ל"בקשתם", ובל' הלקו"ת ( ) :

את כל עניני העולם למקורם ושרשם, שיהי' ניכר בהם בגלוי שהם שייכים לרשות הקדושה, ובסגנון האמור – לגלות את ה"טוב מאד" שבכל עניני העולם.

יז. ומה באים לכיאר פרטי הדינים בהלכות גזילה (שיעור היומי ברמב"ם) – בעבור האדם:

התחלת הלכות גזילה היא: "כל הגזול... עובר בלא תעשה, שנאמר לא תגזול". ומסיף בהלכה ב': "ואסור לגזול כל שהוא דין תורה", וכפי שמבאר אדמו"ר הזקן בשו"ע שלו: "אע"פ שפחות משה פרוטה אינו נקרא ממון... הרי חצי שיעור אסור מן התורה לכתחילה" – שבוה מודגש גודל החומר דגזילה, אפילו בנוגע לדבר הכי קטן, פחות משה פרוטה, וענינו בעבדה – שכל פרט ופרט שבעולם, אפילו דבר הכי קטן, יש בו ניצוץ אלקי, ולכן, צריכים לשמרו שלא יאבד ויפול לרשות דלעו"ז ח"ו.

וממשיך הרמב"ם כאותה הלכה – "אין לוקין על לאו זה, שהרי הכתוב נתקו לעשה, שנאמר¹²⁹ והשיב את הגזילה אשר גזל, זו מצות עשה":

גם כאשר אירע (מסיבה שונה ומשונה) ענין של גזילה, שדבר מסויים נגזל מרשות הקדושה לרשות דלעו"ז – אין לאדם ליפול כרוחו ח"ו, בידעו שכחו וכיכלתו להשיב את הגזילה.

ולא עוד אלא שעיי"ז יקיים "מצות עשה" שלא הרי' יכול לקיימה לולי ענין הגזילה!

אמנם, לכתחילה אסור לו לאדם שיביא את עצמו למצב שיצטרך לקיים את המצוה ד"והשיב את הגזילה", היינו, שאין לו לגזול אפילו לא בשביל ש"זוכה" לקיים את "מצות עשה" ד"והשיב את הגזילה", וכמ"ש אדמו"ר הזקן בשו"ע של¹³⁰: "ואפילו הגונב ע"ד להחזיר אותו החפץ עצמו... הרי זה עובר בל"ת".

אלא שאם ככל זאת אירע דבר בלתי-רצוי, ועבר ח"ו על איסור של גזילה – עליו לרעת שיש תיקון לדבר, להשיב את הגזילה, ולא עוד אלא שעיי"ז בא לעילוי גדול יותר – אתהפכא חשוכא לנהורא¹³¹.

יח. עפ"ז מוכן הקשר דשיעור היומי ברמב"ם עם שיעור חומש היומי, וכללות ענין התענית:

תוכן ונקודת האמור לעיל אודות ענין התענית הוא – שכל מודגשת כללות עבודת האדם לגלות את ה"טוב מאד" שבכל עניני הבריאה, הן בנוגע

(129) ויקרא ה, כג. (130) ס"ג. (131) ראה לקריאת האותיות שם, ב' ע"י התשובה אתהפכא חשוכא למיורא ודודות נעשו כוכיות, לכן, מכחי' נחל אכיו ואמו נעשה בחי' כנסת כר על מזליו ירחף כ"י

- 5 -

אין לוקין על לאו זה, שהרי הכתוב נתקו לעשה, שנאמר¹²⁹ והשיב את הגזילה אשר גזל, זו מצות עשה:

אין לוקין על לאו זה, שהרי הכתוב נתקו לעשה, שנאמר¹²⁹ והשיב את הגזילה אשר גזל, זו מצות עשה:

אין לוקין על לאו זה, שהרי הכתוב נתקו לעשה, שנאמר¹²⁹ והשיב את הגזילה אשר גזל, זו מצות עשה:

אין לוקין על לאו זה, שהרי הכתוב נתקו לעשה, שנאמר¹²⁹ והשיב את הגזילה אשר גזל, זו מצות עשה:

אין לוקין על לאו זה, שהרי הכתוב נתקו לעשה, שנאמר¹²⁹ והשיב את הגזילה אשר גזל, זו מצות עשה:

(* ולא עוד אלא שהקב"ה עוזרו, ולא עוד אלא שודאי הדבר כי אל ידח ממנו נדח, ובלשון ההלכה: הכתוב נתקו (להגזילה - ליהשב).

לפעולה עם הגוף הגשמי רוקא. תחתון שאין למטה ממנו. והן בנוגע לגילוי
 ה"טוב" אפילו כרכר בלתי-רצוי. הפיכת ענין של עינוי ותענית ל"יום רצון
 לה". עד לתכלית השלימות שכזה — הפיכת כללות ענין הגלות לגאולה. שאז
 (יתכסלו כל הצומות. ולא עוד אלא שהיו ימים טובים וימי ששון ושמחה.
 זהו גם תוכן שיעור חומש היומי — העבודה וכיבוש הארץ. ע"י
 המלחמה ד"גר גדוד יגודנו".

החל מכירור הגוף ונה"ב. ע"י עבודת התפלה. "בחרבי ובקשתי"¹³² —
 ענין של מלחמה, היינו. המלחמה הפנימית דנה"א עם נה"ב. תחילה באופן
 דאתכפיא. עד לשלימות העבודה — באופן דאתהפכא.

וכמו כן בנוגע לפעולה בעולם. כיבוש הארץ — לגלוח את האלקות שבכל
 דבר שבעולם. ואפילו בדבר שנמצא ברשות דלעו"ז. שהרי בעצם שייך הוא
 לרשות הקדושה. אלא שצריכים לפעול שענין זה יהיו בגלוי. ע"ד וברוגמת ארץ
 ישראל. "ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה".

וענין זה נפעל. כאמור. ע"י המלחמה ד"גד גדוד יגודנו". ובאופן שכפועל
 ממש לא זקוקים למלחמה. אלא פועלים זאת בדרכי נועם ובדרכי שלום. שכן.
 כאשר יוצאים "ביד רמה"¹³³. "בריש גלי"¹³⁴. ומראים באופן גלוי לעין כל את
 הקשר עם הקב"ה. תורתו ומצוותיו — אזי "כובשים" את כל עיני העולם
 בדרכי נועם ובדרכי שלום. ללא כל התנגדות מצדם של אוה"ע. כמ"ש¹³⁵ "וראו
 כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך".

ועפ"ז מוכן הקשר עם שיעור היומי ברמב"ם בהלכות גזילה ואבידה.
 שתוכנם (בעבודה הרוחנית) — שבכל דבר יש ניצוץ אלקי. וער כדי כך.
 שאפילו דבר שבגלוי הוא ברשות דלעו"ז (מצב של גזילה). יש להשיכו לרשות
 הקדושה. ע"ז שמגלים את מציאותו האמיתית — "טוב מאד".

יט. ענין נוסף בשיעור היומי ברמב"ם — שיש לו שייכות מיוחדת
 לעשרה בטבת. ובהקדים:

בכלל עבודתו של יהודי — הפעולה על אומות העולם. היינו. לא רק
 שלא ימנעו בעדו לכבוש את העולם כולו. ע"ז ש"ויראו ממך". אלא עוד זאת.
 להכין אותם למעמר ומצב דלעתיד לבוא. כפס"ד הרמב"ם בסוף הלכות מלכים
 ומלחמותיהם¹³⁶ [ובכמה מרפוסי הרמב"ם¹³⁷ נקראים ב' פרקים אחרונים
 דהלכות אלו: "הלכות מלכים ומלחמות ומלך המשיח"]:"ויתקן את העולם
 כולו לעבוד את ה' ביחד. שנאמר¹³⁸ כי אז אהפוך אל עמים שפה כרורה לקרוא

¹³² (132) פרשתנו מט. כב וראה ת"א ופרש"י עה"פ לקי"ה ר"פ תצא
 ובכ"ס. (133) בשלח יד. ח (134) ת"א עה"פ. וראה פרש"י סם (135) תבוא כח
 י. (136) ספ"א. (137) רנצ"א רפה. סי' א"א (138) צפני"ג. ט.

והעיר שדרז"ל אלו תפלין (שבראש) (ברכות),
 דמיוחד בזה גד דטרף זרוע אף קדקד ( )

(* ולהעיר שדרז"ל אלו תפלין (שבראש) (ברכות),
 דמיוחד בזה גד דטרף זרוע אף קדקד ( )

כולם כשם ה' ולעבדו שכס אחר".

וענין זה נפעל ע"י ההכנה דמעשינו ועבודתינו — כפס"ד הרמב"ם¹¹⁹:
"וכן צוה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו
בני נח", וכמרוכר כמ"פ שהפירוש ד"לכוף" הוא (גם) כפי' בדברים, בדרכי
נועם ודרכי שלום, וראי' לדבר — שהרמב"ם כתב לשון זה ("לכוף") בומנו,
כאשר לא הי' מצב ד"ירי ישראל תקיפה", שהרי היו תחת שלטון של מצרים או
ספרד וכיו"ב, וא"כ, כודאי שנכלל בזה (גם) כפי' בדברים, בדרכי נועם ודרכי
שלום.

וענין זה שייך במיוחד בנוגע לעשרה בטבת — שענינו "סמך מלך בכל
אל ירושלים":

דובר כמ"פ¹⁴⁰ שהלשון "סמך מלך בכל אל ירושלים" הוא (גם) מלשון
"סמך נופלים", שתוכנו — עזר וסיוע, היינו, שבשורש הדברים יש בזה ענין
טוב כו', כפי שנתבאר בארוכה.

ויש להוסיף שכן הוא גם בענינו, בנוגע לפעולתם של ישראל על אה"ע
לקיים מצוות בני נח — שהרי כאשר ישנו מצב ד"סמך מלך בכל אל ירושלים"
כפשוטו, היינו, שנמצא קרוב לירושלים, אזי נקל יותר לפעול עליו בכל הקשור
לקיום מצוות בני נח, מכיון שאין צורך ללכת למקום רחוק ולבנות אליו, אלא
הוא בא סמוך לירושלים, ועי"ז נפעל הענין ד"סמך" מלשון עזר וסיוע — שהרי
בכואו קרוב לירושלים מסייע לכנ"י לקיים את הציווי שלהם, שנצטוו מפי
הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח.

ויש לקשר גם ענין זה עם שיעור היומי ברמב"ם:

בשיעור היומי¹⁴¹ כתב הרמב"ם: "אסור לגזול כל שהוא דין תורה,
אפילו עכו"ם אסור לגזלו", וכן הוא בשו"ע אדה"ז: "אסור לגזול... כל שהוא
דין תורה בין מישראל בין מנכרי בין גדול בין קטן".

כלומר: גם כבד עם האיסור דגזילה בנוגע ליהודי — מזהירים ומדגישים
שאיסור זה הוא גם בנוגע לגוי, ולא עוד אלא שבנוגע ל"כל שהוא", פחות משהו
פרוטה, יש חומרא יתירה בנוגע לגוי — שאינו מוחל אפילו על פחות משהו
פרוטה¹⁴² (ח"א, ח"א) אין צימא בין אע"י *ואולי י"י.

כ. ויה"ר אשר בעמדנו כ"יום רצון" דעשרה בטבת, שיש בו העילוי
ד"כעצם היום הזה", ע"ד ובדוגמת העילוי דיוהכ"פ (כנ"ל בארוכה) — ינצלו

ע"י א"א ואלף (141) פ"א ה"ב (142) ראה סנהדרין נט. סע"א ובפרט"י.
(13) שם ספ"ח. (140) לקרש"כ

אין צורך להוסיף
דברים אחרים

יש להוסיף שכן הוא גם בענינו

ע"י א"א ואלף

והוא

ב"מ 3

-6-

(א) * שינוי מיראת הצענזאר ובדפוס... וראה לקמן משו"ע אדה"ז
(ב) (לא "גם", אלא) בין מישראל בין מנכרי. *ואולי י"ל

יום סגולה זה באופן המתאים. כרי למלא ולהשלים את כל עניני העבודה הקשורים עם יום התענית.

ובפרט כאשר נמצאים בעשרה בטבת — כאשר חומת ירושלים היא עריין בשלימותה (שהרי בעשרה בטבת ה' רק מצור על ירושלים), ולכן, נקל יותר לבטל את הענין הכלתי-רצוי ^א שהוא עוד בתחילתו, וכמילא — לא יבואו המאורעות שלאח"כ (כנ"ל ס"ז).

א

ובכללות — לפעול את הפיכת הצומות לימים-טובים וימי ששון ושמחה, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, אשר, כדרכי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו¹⁴⁴, לא נותר לנו אלא "לצחצח את הכפתורים" של "בגדי השרד" כרי שנהי' מוכנים לצאת לקבל פני משיח צדקנו.

וגם כאשר נמצאים כרגעים האחרונים דומן הגלות, בארץ מצרים, אשר "כל המלכות (גליות) נקראו ע"ש מצרים"¹⁴⁴ —

הרי מכיון שיש ליהודי "חלק אלקה ממעל ממש", וגם "שכינתא בגלותא"¹⁴⁵, ונוסף לזה ישנו הענין ד"להודות לפניו גושנה" — לימור התורה, אשר עי"ז נפעל ענין הקירוב — "גושנה", מלשון גישה ("ויגש")¹⁴⁶, הן הקירוב דישראל והקב"ה, והן הקירוב דכל בניי — באופן ד"אחד באחד יגשו"¹⁴⁷.

— ובפרט כאשר ענין האחדות הוא בגלוי ע"י ג' העמודים דתורה תפלה וצדקה — תפלת מנחה בציצור, קריאת התורה וההפסדה, וכן ענין הצדקה — ע"י חלוקת שטרות של דולר, כרכים ובציכור, על מנת לתת לצדקה, כהוספה מדילי —

טו

אוי כחכם וכיכלתם לפעול שגם בארץ מצרים יהי מעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים", חיים אמיתיים, ע"פ "תורת חיים" הקשורה עם "אלקים חיים", כפי שנמשכים ב"ארץ החיים" ברחמינו — בכל מקום מושבם של בניי.

הכרואני

ועד שזוכים לבוא ל"ארץ החיים" בגשמיות, ובפשטות — ש"בנערינו ובזקנינו גר' בכנינו ובכנותינו", שלימות העם, ביחד עם שלימות התורה ומצוותי', כאים לארצנו הקדושה.

ובאופן דשלימות הארץ, לכל לראש — כיבוש ארץ שבע אומות, אשר כדרכי נועם וכדרכי שלום מחזירים הם את כל חלקי ארץ ישראל שלא נכבשו עדיין.

(143) שיחת שמח"ה תרפ"ט (שיחות קודש ארמ"ר מהר"צ תרפ"ט) (כפ"ח תשמ"א) ע' 95, (144) כ"ר פט"ו, ה' (145) ח"ג ד. ק. סו. סע"א. עה. סע"א. ועוד. (146) ראה ח"א ר"א, סע"א: נשנה חקרבא חרא לאקרבא כחרא בנרבנא חרא רחודא חרא. (147) איוב מא. ח.

שנהו דמצאן (נבא) הפמ"ק/ וכו'
א"א יקרא קונו רמ.

— כ

- שזהו באופן (כהמשך הכתוב) ורוח לא יבוא בניהם.

וישיב

– עיי'חשכניי מחזיקים בחוקף את כל השטחים שהקב"ה כבר נתן להם. ונתן להם מתוך נסים גלויים, עד כדי כך. שאפילו עמי הארץ אמרו ש"הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ" –

ונוסף לזה – "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך"¹⁴⁸. ארץ קיני קניזי וקדמוני¹⁴⁹.

וכל ענינים אלו – בשעתא חדא וברגעא חדא, כך שמ"עשרה בטבת" והתענית שבו, "פאסט מען זיך אָפּ" עם ענין הגאולה, גאולה כפשוטה, למטה מעשרה טפחים, ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, באופן ד"אחישנה"¹⁵⁰, "ארו עם ענני שמיא"¹⁵¹, מכיון שנמצאים במצב ד"זכר"¹⁵².

כמהרה כימינו ממש.

כא. עתה יגשו ה"טנקיסטים" לקבל שטרות של דולר, כדי לחלק שטר של דולר לכאור"א מהנמצאים כאן, על מנת לתח לצדקה.

ויה"ר שיתקבלו כל הדברים שנאמרו לעיל, ובפרט – שהדברים שנאמרו הן העתקה בע"פ מהמבואר בספרים, כך שכאור"א יכול לעיין בפנים.

וכאמור, שכרגע הגלות האחרונים ילכו "מחיל אל חיל"¹⁵³ בכל עניני טוב וקדושה, וכל זה ימהר עוד יותר את ההליכה באופן ד"קוממיות" לארצנו הקדושה, ע"י משיח צדקנו, כמהרה כימינו ממש.

(גאולה)
התענית
והענין
ויאזכר

154

148 (ראה יב. כ. 149) ספר עה"פ
פרשי' שופטים יט. ח. רמב"ם גלי רוצח ושסירת נפש פ"ח ה"ד. 150 ישע"י ס. כב. 151 דניאל ו.
י. 152 סנהדרין צח. א. 153 לי הכתוב – תהלים פד. ח. וראה ברכות כסופה שריע ארבי"ז אר"ח
רסקיה

154) קדושה (כד"י לחזקת... ודע"ע ע"י)

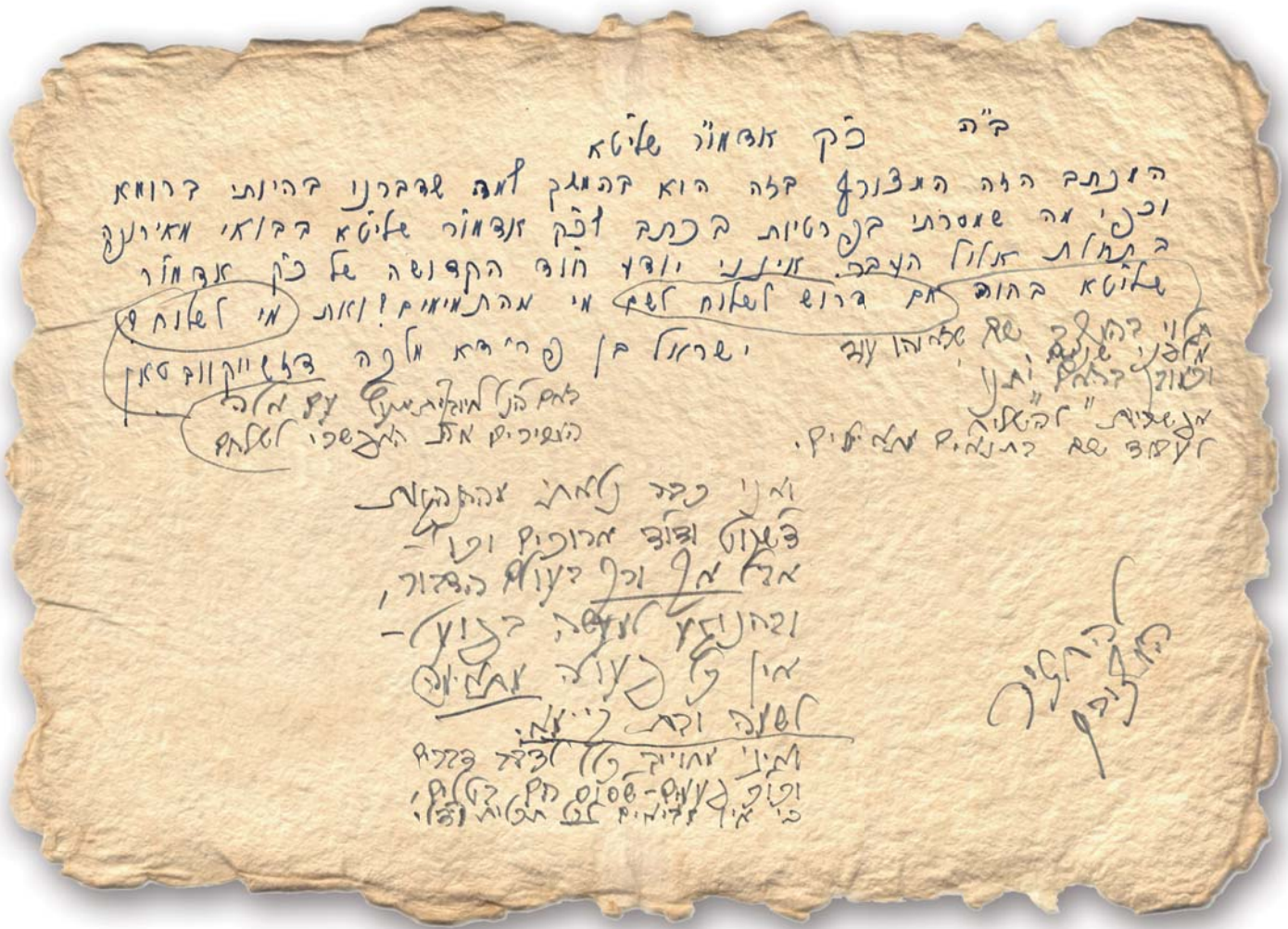
(א) [פאסט מען זיך אפ] (גומרין התענית והעינוי ואוכלים)

(ב) 154) בקומה זקופה (פרש"י בחקותי... ובתיב"ע שם).

הוספה

מענה כ"ק אדמו"ר לסבא רבה של הכלה הרב ישראל ג'קבסון

פענוח מעבר לדף

מדי שנה הי' נוסע אבי זקנתה של הכלה ר' ישראל דזשייקובסאן לקלבריא, שבאטלי' על מנת להביא אתרוגים לחג הסוכות (בהשתתפות כספית כ"ק אדמו"ר הריי"צ וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו).

לאחר עבודתו באתרוגים הי' מבקר בקהילות היהודיות באירופה ומוסר דו"ח לרבי על מצבם. המכתב שלפנינו, הוא על דבר בקשת יהודים בעיר רומא שהרבי ישלח לשם שליח, כדי להפיח רוח חיים בעיר ובמוסדותי'.

[שנות הכ"פס']

ב"ה

כ"ק אדמו"ר שליט"א

המכתב הזה המצורף בזה הוא בהמשך למה שדברנו בהיותי ברומא וכפי מה שמסרתי בפרטיות בכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א בבואי מאירופה בתחילת אלול העבר. אינני יודע חו"ד הקדושה של כ"ק אדמו"ר שליט"א בהווה אם דרוש לשלוח לשם מי מהתמימים? ואת מי לשלוח?²

ישראל בן פרידה מלכה דזשייקובסאן

(1) תלוי בהמצב שם שראהו עוד מלפני שנים. וכמובן בהאם "יתנו אפשריות" להשליח לעבוד שם בתנאים מתאימים.

(2) באם הנ"ל חיובית, יתייעץ עם אלה המכירים את האפשרי לשלחם.

ואני כבר נלאתי מההנהגות דשקו"ט ודו"ד ארוכים וכו' - אבל אך ורק בעולם הדיבור, ובנוגע למעשה בפועל - אין כל פעולה מתאימה לשמה ובת קיימא. ואיני מחוייב כלל לדבר דברים וכו"כ פעמים - שסוף סוף הם בטלים, כי אין מביאים לכל תכלית וד"ל.

להחזיר המצורף.

ימי בראשית

השמטות והוספות - ספורים בפרסום ראשון*

"חולה" בכל התחומים

מספר מר יעקב דויד שי' מסטון-איילנד: בתקופת הסתלקותו של אדמו"ר מהוריי"ץ נ"ע בשנת תש"י, הייתי צעיר בגיל 18, וקיבלתי צו גיוס לצבא האמריקאי בקשר עם המלחמה בקוריאה. היה זה ערב ראש חודש, ואימי (שזכתה להיות ביחידות אצל אדמו"ר מהוריי"ץ ביום חמישי האחרון שלפני ההסתלקות), הלכה יחד עימי להשתטח על הציון להתפלל עבורי שאצליח להשתמט מהגיוס.

בדיוק כשעמדנו לצאת מהמקום, הרבי הגיע לציון מלווה בזקני החסידים, ואימי שלא הכירה אז את דמותו של הרבי, ניגשה ליהודי בעל הזקן הלבן הארוך ביותר שהיה בפמליה, אבל אותו חסיד זז מיד לצד והורה לה באצבע שתפנה אל הרבי.

אימי ניגשה אל הרבי וביקשה ברכה עבורי, וכמענה, הרבי הורה לת' יהודה לייב גרונר שיסדר לנו יחידות. כשנכנסנו לרבי ליחידות במועד שנקבע, הורה לנו הרבי לומר במשך השנה את מזמור ע"א (המזמור המתאים עם מספר שנות חייו של אדמו"ר מהוריי"ץ), והוסיף, שכאשר אכנס אל הרופאים עבור הבדיקה הרפואית - אומר להם שאני חולה.

כשהגעתי ללשכת הגיוס, ישבו בחדר מספר רופאים כשכל אחד מהם מופקד על בדיקת תחום מסוים, ולמרות שהייתי כשיר לצבא מבחינה רפואית - כל הרופאים החליטו פה אחד שאני חולה בכל התחומים, ושיחררו אותי לביתי עם פטור מלא. ויהי לפלא.

מאז אותה יחידות, הרבי החל להעניק לי יחס מיוחד, ובכל פעם שהייתי מגיע להתוועדות, הורה לי הרבי לומר לחיים.

"דאס איז א ענפטער אויף אייער שאלה"

מספר הרה"ת ר' דוד שי' גולדשטיין (צפת, אחיו של הרה"ת יוסף ע"ה גולדשטיין מקראון הייטס): במשך כל ימי ה'שלושים' אחר פטירתו של אדמו"ר מהוריי"ץ הלך הרבי עם סירטוק, וכשהסתיימו ימי ה'שלושים' חזר הרבי ללכת עם חליפה קצרה.

כאשר אחד מזקני החסידים ניסה לדחוק ברבי לקבל את הנשיאות באופן רשמי, אמר לו הרבי "דאס איז א ענפטער אויף אייער שאלה" [= זו - החליפה - היא התשובה לשאלה שלך].

היינו שזה שהחליף לחליפה קצרה היא התשובה לאי ההסכמה מצידו לקבל את הנשיאות באופן רשמי.

(* הסיפורים דלהלן (לבד הראשון) הם כולם מזכרונותיו של הרה"ת ר' דוד שיחי' גולדשטיין, ארץ הקודש.

ויגבה לבו בדרכי ה'

מספר הנ"ל: באותם שנים, הכניסה לחדרו של הרבי הייתה חופשית לחלוטין, וכל אחד מהחסידים שרצה להתייעץ עם הרבי או לבקש ברכה, היה דופק אל הדלת, ונכנס. גם אני ניצלתי את ההדמנות הזו, ובא' מהימים בשנת האבילות דפקתי בדלת של הרבי, נכנסתי, והתחלתי להרצות את השאלות שהיו לי בעניני 'עבודה'.

הרבי שמע את שאלותי, וענה לי: "איזו שייכות יש לזה אליך?...". (היינו שביקש 'תיקונים' לענינים שונים, והרבי אמר שעבודתו צריכה להיות בדרך "ויגבה לבו בדרכי ה'", ולהוסיף בטוב ובקדושה ולא להתעסק עם הצד השלילי).

שבוע לאחר מכן, נכנסתי שוב אל הרבי להרצות את השאלות שהיו על ליבי, והרבי שאל אותי כשבת-שחוק נסוכה על שפתיו הק': "האם גם אצל השווער היית נכנס כל שבוע?...".

קיום המצוות מתוך שמחה

ועוד סיפר הנ"ל: בהיותי בחור צעיר בישיבה ב-770 בשנת תש"ח, שאלתי את הרבי בנוגע לטלית-קטן, שכיון שאדמו"ר הזקן כותב (בפסקי הסידור, הלכות ציצית) ששיעור הטלית צריך להיות מופשט לחלוטין בלי שום קיפול, וכאשר הטלית מקופלת, מקום הקיפול אינו עולה להמידה דאמה על אמה, אולי אפשר לקשור את הציצית מלמטה כמו סינר, באופן שהטלית-קטן לא תוכל להתקפל.

הרבי שלל את דברי באומרו שהוא לא מחזיק מזה, והציע לי לעשות כמנהג כמה מהחסידים (שהתחיל להתפשט באותה תקופה), לשים גארטעל על הטלית קטן.

התחכמתי, ואמרתי לרבי ש"כפי שאני רוצה לעשות, זה יותר בטוח", וכמענה, הרבי אמר לי "נראה מתוך הדברים שלך שאינך עושה מצוות מתוך שמחה".

סגולה לתפילה בכוונה

ועוד מהנ"ל: פעם הייתי ביחידות אצל הרבי בשנת תשי"א, שאלתי את הרבי על דבר "תפילה בכוונה", והרבי אמר לי שהסגולה לכך היא: "להתפלל מתוך הסידור". בפעם הבאה שנכנסתי ליחידות, אמרתי לרבי שניסיתי להתפלל מתוך הסידור, אבל עדיין זה לא מספיק ואינני מצליח לכוון בתפילה כדבעי.

הרבי שאל אותי: "איזו שפה הכי קרובה ללבך?", וכשעניתי שאני מבין הכי טוב את השפה האנגלית, אמר לי הרבי: "תיקח סידור באנגלית, וכשאינך מבין את מילות התפילה תוכל להסתכל בתרגום".

(באותו הקשר יש לציין, שבא' מהפעמים שעברתי לפני הרבי בחלוקת כוס-שלי-ברכה הרבי דיבר איתי באנגלית, ובפשטות הסיבה לכך הייתה מכיוון שבאותה יחידות הרבי ראה שהשפה הראשונה שלי היא אנגלית, ולכן בחר בשפה שיהיה לי הכי נוח לדבר בה).

שהרבי יבטיח כמה שהוא יכול...

כאשר האדמו"ר רבי יששכר בער מקאמרנא (נפטר בבני ברק בג' כסלו תשס"ז) ביקר בארצות הברית, הוא ביקש ממני שאכנס בשבילו ליחידות ואבקש מהרבי ברכה לילדים. אותו אדמו"ר, היה כבר שמונה שנים אחר נישואיו, והפעם האחרונה שנכנס בעצמו אל הרבי הייתה ארבע עשרה שנים קודם לכן.

ביחידות הקרובה, הזכרתי את שמו אצל הרבי וביקשתי ברכה לילדים, והרבי שאל אותי ממה הוא מתפרנס. עניתי לרבי שהוא קשור לכולל, והרבי בירר האם הוא לומד בכולל.

אחרי שתיקנתי את עצמי ואמרתי שהוא מתרים כסף בשביל הכולל, הרבי המשיך לברר אודותיו היכן הוא מתגורר, ואמר ש"הוא הי' בירושלים", ועניתי לרבי שהוא עבר בשנים האחרונות לבני ברק.

לא הנחתי, וביקשתי שוב ברכה לילדים, והרבי אמר "כשאהיה על הציון אזכירו". לא הסתפקתי בכך, ואמרתי לרבי: "אני רוצה הבטחה", והרבי אמר לי: "הבטחה? להבטיח יכול רק הקב"ה".

אזרתי אומץ וביקשתי: "וויפל דער רבי קען מבטיח זיין..." [= שהרבי יבטיח כמה שהוא יכול...]. הרבי התרכך, ושאל אותי: "מה השם של האישה" (אשתו של האדמו"ר מקארמנא). עניתי לרבי שכמדומני שקוראים לה שרה, אבל הרבי אמר: "כמדומה לי שקוראים לה רבקה" (ואכן לאחר מכן ביררתי ואחד מהשמות שלה היה רבקה (העניא חנה)).

והוסיף הרבי "שיברר אצל אחיו שגר בניו יורק [= רבי אלתר יצחק אלימלך ספרין]. (מן הסתם האח לא יודע את השם של האישה (הגיסה)), וכשתברר דרכו תודיע למזכירות".

ואכן ההתעקשות השתלמה, ובשנים שלאחר מכן נולדו לאדמו"ר מקאמרנא ג' ילדים.

בהזדמנות אחרת, ניגשתי אל הרבי בשעת ההתוועדות לבקש ברכה, רציתי הבטחה מפורשת, והרבי ענה לי באותו הנוסח "מבטיח, איז דער אויברשטער" (הבטחות מקבל מהקב"ה).

וביקשתי מהרבי באותו נוסח שביקשתי אז: "וויפל דער רבי קען מבטיח זיין...", אבל הפעם זה לא עבד, והרבי הניף את ידו בביטול בחיוך גדול.

הרבי מחביא תמימים בארון

בשנות נשיאותו של אדמו"ר מהוריי"ן, ניסיתי מספר פעמים להיכנס יחד עם זקני החסידים להתוועדויות שהתקיימו ב-770 למעלה בקומה שניה בהשתתפותו של אדמו"ר הריי"צ, ולא תמיד עלה בידי.

באחת מהשנים, כשהתקרב חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז החלטתי שהפעם אני לא מוותר. עוד זמן רב לפני שהחלה ההתוועדות, עליתי במדרגות למעלה הרבה לפני שכולם חשבו לעלות, התיישבתי על יד הדלת, וחיכיתי להזדמנות.

כעבור מספר דקות הרבי עבר במקום וראה אותי יושב ומחכה, וכפי שהרבי השתדל פעמים רבות להכניס את התמימים שרצו להשתתף בהתוועדויות ובסעודות, גם הפעם הרבי סייע לי להשתחל פנימה, פתח בעבורי את הדלת והורה לי להתחבא בארון הבגדים שהיה במקום.

במשך זמן רב ישבתי בארון כשרגלי מקופלות, וחיכיתי בסבלנות ליציאתו של אדמו"ר מהוריי"ץ להתוועדות.

לאחר למעלה מחצי שעה של ישיבה בארון, הרבי שלח אלי שליח שיבדוק מה שלומי, ויברר האם אני רוצה להמשיך ולהמתין שם.

עבר זמן נוסף, ואדמו"ר מהוריי"ץ נכנס להתוועדות והתיישב במקומו. אנשי וועד המסדר עברו בחדר ובדקו האם ישנם בחורים שנמצאים במקום מבלי שקיבלו אישור מראש, ובמהלך החיפוש פתחו את דלת הארון בו ישבתי, ורצו לזרוק אותי החוצה.

כשראיתי את המצב, עשיתי את עצמי כאילו התעלפתי ואיבדתי את ההכרה, ואנשי וועד המסדר לקחו אותי לחדר של הרבנית הזקנה וקראו לאחות מני'ה שתטפל בי. בינתיים, הם הלכו להביא כוס מים, ועד שהם הביאו את הכוס, ברחתי פנימה לתוך ההתוועדות...

הרבי מנע ממני להיכנס

פעם בתש"ט-תש"י, הייתה הזדמנות שהבחורים הצעירים שעזרו למסיבות שבת, קיבלו אישור לעבור יחד עם הילדים בליל החג לפני אדמו"ר מהוריי"ץ ולאחל גוט יום-טוב. הרבי עמד בדלת ופיקד על הסדר במקום, וכשהגעתי ורציתי לעבור, הרבי מנע בעדי ואמר לי שאני לא יכול להיכנס.

מוצאי שבת פ' בא תש"י

בשבת של ההסתלקות ביו"ד שבט תש"י, שהיתי בבארא פארק, ולא שמענו כלום ממה שהתרחש. במוצאי שבת קודש פ' בא נסעתי יחד עם אחי יוסף ושולם מענדל סימפסון ל-770, ונודע לנו השבר הגדול.

באותם שעות נוראיות, שמעתי את מזכירו של אדמו"ר מהוריי"ץ ר' משה לייב ראדשטיין מתבטא ואומר לבערל רבקיין: "אנחנו שיכורים. אנחנו לא מבינים מה קורה כאן".

בלי 'התפעלות'

בשעת הטהרה והלוויה, לא ראו אצל הרבי שום התפעלות חיצונית ואפילו דמעה אחת לא נראתה על פניו הקדושות מכיון שכל הנהגתו הייתה בהצנע לכת גמור. אבל זה היה רק בשעות אלו. לאחר מכן במשך שנת האבילות בכל מפטיר ובכל שיחה היו בכיות, עד כדי כך שלפעמים הבכיות גרמו להפסקה במשך דקות ארוכות עד שהרבי המשיך.

זכרונות מהשנים הראשונות

זכור לי שבאחד ההתוועדות בשנים הראשונות, היה בלאגן עצום ודחיפות נוראיות שהפריעו למהלך ההתוועדות. כשהרבי ראה שעוברים דקות ארוכות והקהל לא נרגע, הרבי העיר וביקש להפסיק, ומשזה לא עזר והאנדרלמוסיה המשיכה לחגוג - הרבי קם, סיים את ההתוועדות, איחל "גוט שבת" ויצא החוצה.

בשנים הראשונות לפעמים אפילו באמצע שיחה הי' הרבי מתחיל מאמר בלי ההקדמה של הראסטאווער ניגון, וכולם היו נעמדים.

באחד ההתוועדות בשנים הראשונות, הורה הרבי לחסידים להפוך הכובעים ולחבוש אותם הפוך, וגם הרבי בעצמו הפך אותם, ובהמשך, הרבי הוריד את הסרטוק ע"מ להפכו, והורה לרב יצחק דוב אושפאל לעשות כמוהו.
באחרון-של-פסח תש"י הרבי התוועד עד שלוש לפנות בוקר.

הנהגתו של הרבי בראש-השנה לפני תש"י

בשנותיו האחרונות של אדמו"ר מהוריי"ץ, התקיימו התפילות של הימים הנוראים בקומה העליונה בחדר של הרבנית הזקנה, ומלבד מספר מצומצם של חסידים אף אחד לא הורשה לעלות למעלה להתפלל יחד עם הרבי. גם אלו שעלו לא זכו להתפלל את התפילה כולה בנוכחות הרבי, ורק בשעת קריאת התורה היו פותחים את הדלת לחדר בו ישב אדמו"ר מהוריי"ץ, והיו קוראים בתוך החדר. הרבי הי' עומד ליד הדלת המובילה למרפסת של הסוכה.
בשאר הזמן, כאשר המניין היה בחוץ, הרבי הי' יושב על יד השולחן שבפרוזדור (בסמיכות לטלפון).

באחד השנים בר"ה, ראיתי את הרבי הולך והתחקיתי אחר עקבותיו. הרבי הגיע לחדרה של הרבנית הזקנה ודפק בעדינות עד שהיא פתחה, ולאחר שהדלת נפתחה הרבי לא איחל "גוט יום-טוב" אלא רק שאל "אם יש לו רשות להיכנס", ומשנענה בחיוב נכנס פנימה. (כנראה הי' מפני זהירותו של הרבי בנוגע לדיבורים בראש השנה).

"ברוך אתה"

בר"ה תש"י בעת ההפטרה, אדמו"ר מהוריי"ץ כובד בקריאה, אבל מכיוון שהיא נאמרה עם הרבה דמעות ובבכיות ממושכות, כמעט ולא יכלו להבין את המילים. בשונה מכך, את הברכות שמעו בבירור, ובפרט את המילים "ברוך אתה" שנאמרו על ידו בהדגשה מיוחדת ובאופן ד"מתוכי נפח".

הקפות בחדרו הקדוש

באותה שנה, זכיתי להשתתף בשמחת תורה בהקפות של שחרית בזכות שנדחפתי פנימה. ההקפות עצמן התקיימו סביב לשולחן של אדמו"ר מהוריי"ץ, וכאשר כיבדו את הרב חודקוב בהקפה הראשונה אמר כדרכו (בסגנונו הידוע) "אנא ה' הושיענא נא", וכאשר בערל חסקינד חיקה אותו, התפשט חיוך רחב על פניו הקדושות.

ככלל, אדמו"ר מהוריי"ץ היה יושב בהקפות ליד החלון בין ה'פייער-פלייס' לדלת של הסוכה, והיה מעודד את השירה באמצעות היד, ומזמן לזמן היה דופק על השולחן שעמד בסמיכות אליו.
על 'פייער פלייס' הקבוע בחדר היחידות של אדמו"ר מהוריי"ץ, היה מונחים הכרכים של הכתבים וכתבי האריז"ל, ובחדר היו ספרים נוספים שעמדו על מדף שהיה על שולחנו הקדוש, ובניהם את הספר "the Teachers Guide" (המדריך למורה) שיצא לאור על ידי אנשי ה'מיטוואך שעה' (Release time) של מרכז שיעורי לימודי הדת (של"ה).

פעם בעת ההקפות, קניתי את הפסוק "בעבור דוד עבדך" בקשר עם שמי, ואדמו"ר מהוריי"ץ חייך מאוד כששמע זאת.

למעשה, על מנת שיתאפשר לי להשתחל למעמד ההקפות, נכנסתי לדירה כבר מוקדם בבוקר, ונשארתי שם עד מוצאי שמחת תורה, לא יכולתי לצאת החוצה אף לא לרגע אחד, מחשש שהציאה תהיה חד צדדית ולא יאפשרו לי לחזור פנימה.

זכור לי על אחד מהתמימים בשם ישראל חאנוויטש שאיחר את המועד, ובשביל להשתתף בהקפות טיפס על הדלת הראשית של 770 מבחוץ, ומשם קפץ לתוך החדר של הרבנית הזקנה.

ההתוועדות של שמחת תורה שהתקיימה בהמשך להקפות, היתה ארוכה לפי ערך ההתוועדות שנערכו באותו זמן, והיא הסתיימה כמה שעות אחרי שיצא החג. בשעת ברכת המזון, הרבי ישב בראש השולחן והרבי בצד שמאלו, ובשעת הברכה הרבי הביט לתוך הסידור של אדמו"ר מהוריי"ץ ובירך יחד איתו.

ביריד הזה צריך לרקוד

אחי יוסף גולדשטיין סיפר, שפעם בערב שמחת תורה כשהמסיבות שבת אספו ילדים, ועשו להם אירוע בסוכה למטה ברחבה שבין הבניין של 770 לבניין של הספרייה. במהלך האירוע נעמד הרבי על כסא ונאם בפני הילדים באידיש, והרבי נעמד על כסא ודיבר עם הילדים באידיש. אדמו"ר מהוריי"ץ ששמע את הרבי נואם דרך החלון, השתדל בכל כוחותיו להגיע לחלון ולהביט על הילדים, וחייך בחיוך רחב מאוד כשראה את הרבי נואם בפני הילדים שהתאספו.

במהלך הכינוס, הבחינו מספר בחורים חדי עין שבקומה העליונה נפתחו שתי חלונות ולא ראו אף אחד שפתח את החלון ונעמד להסתכל. כאשר שאלו את אדמו"ר מהוריי"ץ לפרש הדבר, וכמענה הרבי סיפר להם שכאשר רלוי"צ מבארדיטשוב שאל את אדמו"ר הזקן בשעת החתונה הגדולה למה הוא לא הנהיג לומר 'ושמרו' בתפילת ליל שבת, שהרי ידוע שבשעת אמירת 'ושמרו' יש יריד גדול למעלה, ואדמו"ר הזקן ענה לו ש"לא בכל יריד צריך לרקוד".

וסיים אדמו"ר מהוריי"ץ ואמר: "ביריד הזה צריך לרקוד".

(הערה: סיפור זה נדפס במקומות נוספים בנוגע לכינוס דל"ג בעומר תש"ג, ובו כמה וכמה פרטים וגרסאות השונות מהסיפור שלפנינו, דוגמת הסיפור בנוגע ל'ושמרו' שהיה עם ר' שלמה מקרלין ואדה"ז ולא עם הבארדיטשובער, ועוד).

היארציט האחרון של אדמו"ר הרש"ב

ביארציט האחרון של אדמו"ר הרש"ב בחיים חיותו בעלמא דין של כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ, ב' ניסן תש"ט, היה קהל גדול שנדחף בתפילות בבוקר ובמנחה. לקראת קבלת שבת, כולם חשבו שלא יכניסו את מי שיבוא כי זה יהיה בסמוך להדלקת נרות, ולכן בפועל היה קהל מאוד קטן עד שאפילו לא היה מניין. ואז זכו הבחורים להיות חלק מהמנין, ובהשגחה פרטית הייתי נוכח במקום וזכיתי להשתתף באותה תפילה. ר' שמואל לויטין הי' החזן, ואדמו"ר מהוריי"ץ ישב עם שולחן ליד ארון הספרים לצד מזרח והתפלל, ולפני 'כגוונא' אמר קדיש.

הפעם הראשונה שראיתי את הרבי

הפעם הראשונה שראיתי את אדמו"ר מהוריי"ץ היה בהתוועדות שהתקיימה במלון. בשעת ההמתנה ליציאתו להתוועדות, הוא היה בחדר פנימי, וכאשר פתחו את הדלת לרגע אחד, הצצתי וראיתי אותו לרגע אחד.

לאחר מכן הרבי יצא החוצה להתוועד עם הקהל שהתאסף, ובשעה שדיבר דפק על השולחן מפעם לפעם.

בסיום ההתוועדות כששרו "כי בשמחה תצאו" אמר הרבי שעם הניגון הזה ילכו לקבל פני משיח.

בגמר ההתוועדות, הרבי יצא החוצה על כסא גלגלים, נעמד ונכנס למכונית.

בזמן שהתעסקו לעזור לרבי לקום מהכסא גלגלים ולעבור למכונית, ניגש לייבל סימפסון לרבי ונתן לו את היד ל'שלום עליכם',

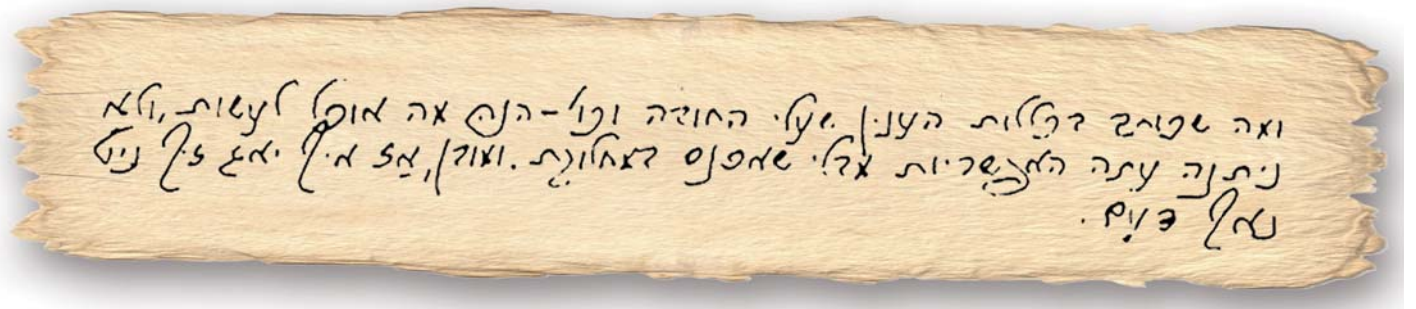
שפוך חמתך

"בשפוך חמתך" בסדרים של אדמו"ר מהוריי"ץ היו פותחים את הדלת, ואז גם כל שאר הקהל היה נכנס ונשאר עד לסיום עריכת הסדר.

כשגדל - תלמד בליובאוויטש

בצעירותי לא הניחו לי ללמוד בישיבת "תומכי תמימים", מכיוון שהיה מרחק גדול בין בית הורי לישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש, ולצורכי בריאותי הייתי צריך להיות קרוב לבית.

כתבתי על כך בכמה וכמה מכתבים, וזכיתי לכמה מענות מאדמו"ר מהוריי"ץ, באחד המכתבים הסביר לי הרבי, שמצד מצב בריאותי אנני יכול להיכנס עכשיו ללמוד בישיבת ליובאוויטש, ובינתיים שאלך לישיבה אחרת שיותר קרובה לביתי, וכשאתבגר ואבריא בעז"ה אלמד בתומכי תמימים.

כתי"ק קודש שבא בהוספה למכתב למשפיע ר' שלמה חיים קסלמן משנת תש"י
על בקשתו שהרבי יקבל על עצמו את הנשיאות באופן רשמי